

ALKOLLÜ ARAÇ KULLANIMI NEDENİYLE SÜRÜCÜ BELGESİNE GEÇİCİ SÜRELİ EL KONULMASI İŞLEMLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

*(An Analysis On The Provisions Of Temporary Termination Of The Drive
Document Because Of Driver For Vehicles With Alcohol)*

Doç. Dr. Mustafa AVCI¹
Dr. Hüseyin BİLGİN²

ÖZ

Kişilerin can ve mal güvenliği için trafik kurallarına uyması gerekir. Ülkemizde bu trafik kuralları Karayolları Trafik Kanunu ve Karayolları Trafik Yönetmeliğinde düzenlenmiştir. Anılan kurallarında bir tanesi de alkollü olarak araç kullanma yasağıdır. Bu yasal düzenlemelere uymayan kişilere idari para cezası verilmesi yanında sürücü belgelerine de geçici olarak el konulmaktadır. Kişilerin alkollü olduğunu tespit edecek olan kişiler trafik polisleri ve bu konuda yetkili olan diğer kolluk güçleridir. Kanunda belirtilen oranların üstünde vücudunda alkol bulunan kişiler haklarında tesis edilen işlemlere karşı yargı yoluna başvurma hakkına sahiptir. Çalışmamızda yargı kararlarından hareketle ilgili Kanun ve Yönetmelik hükümleri izah edilmiştir. Ayrıca uygulamada ortaya çıkan durumlara ilişkin tespitlere yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Alkolmetre, Sürücü Belgesi, Karayolları Trafik Kanunu, Danıştay, idari para cezası

ABSTRACT

Persons must comply with traffic rules for safety of life and property. In our country, these traffic rules are regulated by the Highways Traffic Code and the Highways Traffic Regulation. One of the rules in question is the prohibition of driving in alcohol. Persons who do not comply with this law shall be imposed administrative fines and their driver's licenses are temporarily seized. Persons who will find out that the persons are alcoholic are traffic police and other law enforcement officials who are competent in this regard. People who have alcohol on their body above the rates stated in the law have the right to appeal to the proceedings against the procedures established. In our study, the provisions of the Law

1 Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi İdare Hukuku Anabilim Dalı Başkanı

2 Konya Bölge İdare Mahkemesi 2. İdari Dava Dairesi Üyesi

and Regulation related to the action of the judicial decisions are explained. In addition, determinations related to the situations occurring in practice are included.

Keywords : Alcohol Meter, Driving License, Traffic Law, Council of State, administrative fine.

GİRİŞ

Alkollü araç kullanma ülkemizdeki trafik kazalarının en önemli sebeplerinden birisi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu nedenle alkollü araç kullanmanın önüne geçmek amacıyla çeşitli önlemler alınmak istemiştir. 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun “Trafik Kuralları” başlıklı altıncı kısmının “Genel Kuralları” düzenleyen birinci bölümünün 48. maddesinde³ “Alkol, uyuşturucu veya uyarıcı maddelerin etkisi altında araç süre yasağı” başlığı altında alkollü araç kullanma yasağı ile buna ilişkin kurallara yer verilmiştir. Anılan madde dışında Karayolları Trafik Yönetmeliğinin “Trafik Kuralları” başlıklı altıncı kısmının “Uyuşturucu ve Keyif Verici Maddeler ile Alkollü İçkilerin Etkisiyle Araç Sürme Yasağı” başlıklı ikinci bölümünün 97. maddesinde⁴ konuya ilişkin ayrıntılı düzenlemeler getirilmiştir.

Karayolları Trafik Kanunu’nun yukarıda bahsi geçen “Alkol, Uyuşturucu veya Uyarıcı Maddelerin Etkisi Altında Araç Sürme Yasağı” başlıklı maddesiyle getirilen düzenleme ile amaçlanan; sürücülerin alkollü veya uyuşturucu madde almış olarak trafiğe çıkmalarını önlemek, bu amaçla gerekli tedbirlerin alınmasını temin etmek, yasağa aykırı hareket edenler hakkında yine Kanunla belirlenen yaptırımların uygulanmasını sağlamaktır⁵.

Çalışmamızda Kanun ve Yönetmeliğin ilgili hükümleri esas alınarak bu konudaki düzenlemelere ve anılan düzenlemelerin uygulanmasına ilişkin idari yargıya yansıyan olaylar esas alınmıştır. Sırasıyla alkollü olarak araç kullanmaya ilişkin tespitin ne şekilde kimin tarafından yapılacağı, yapılan bu tespitin geçerli olması için gerekli koşullara, alkollü araç kullananlara uygulanacak idari yaptırımların neler olduğu ve bu yaptırımların ne şekilde sona ereceği hususlarına yer verilmiştir.

I. İZİN VERİLEN ALKOL MİKTARI

Alkollü olarak araç kullanma nedeniyle kişilerin kendilerinin ve üçüncü kişilerin can ve mal güvenliği tehlikeye düşürüleceği için Kanun

3 13.10.1983 günlü kabul tarihli 18.10.1983 gün ve 18195 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan

4 18.07.1997 gün ve 23053 sayılı mükerrer Resmi Gazetede yayımlanan

5 D.15.D, 05/02/2016, E.2015/9217, K.2016/612 sayılı kararı

koyucu alkollü olarak araç kullanılmasını kesin olarak yasaklamıştır. Buradaki yasak mutlak bir yasak olmakla birlikte kişinin vücudundaki alkol miktarının belirli bir miktarın altında olması halinde ise bu kişileri cezalandırmama yoluna gidilmiştir. Bir başka ifadeyle ilgili mevzuat hükümlerinde belirtilen sınırların üzerinde vücutta alkol miktarı tespit edilmesi halinde yine mevzuatta düzenlenen idari yaptırımlar uygulanacaktır.

Buna göre, kural olarak, alkollü olan sürücülerin karayolunda araç kullanmaları yasaktır⁶ (m.48/1). Ancak, kanun koyucu vücudunda belli bir oranda (mevzuatta düzenlenen oranın altında) alkol bulunan sürücülerin alkol kullanmasına cezasızlık sebebi sayarak belirlenen miktar/oranda alkollü olunmasına da izin vermiştir. Burada, alkol ölçümü yapılan sürücülerin kullandıkları otomobillerin türüne göre de bir ayrıma gidilerek hususi (özel) araç sürücülerini ile ticari araç sürücülerinin alkollü olarak araç kullanabilecekleri miktarlar ayrı ayrı hem Kanun metninde hem de Yönetmelik hükmünde belirtilmiştir.

A. Hususi (Özel) Araçlarda İzin Verilen Alkol Miktarı

Trafik tescil kayıtlarında hususi olarak kaydedilmiş olan ve herhangi bir ticari faaliyette kullanılmayan araçlarda yapılan ölçüm sonucunda 0,50 promilin üzerinde alkollü araç kullandığı tespit edilen araç sürücülerine maddede düzenlenen idari para cezası ile idari yaptırım uygulanacaktır⁷ (m.48/5).

B. Ticari Araçlarda İzin Verilen Alkol Miktarı

Hususi araçlar dışında kullanılan diğer araçlarda ise vücutta bulunması gereken alkol miktarının alt sınırı 0,50 promil yerine 0.21 promil olarak belirlenmiştir⁸. Ticari araç olarak kullanılan araçlara ait ruhsatlarında

6 Kanlarındaki alkol miktarı 0,50 promilin üzerinde olan hususi otomobil sürücülerini ve kanlarındaki alkol miktarı 0.20 promilin üstünde olan diğer araç sürücülerinin araç sürmeleri yasaktır (Yönetmelik m.97/1).

7 *Olay günü saat 21.55 sıralarında meydana gelen maddi hasarlı trafik kazası sonrasında saat 00:47'de alkolmetre cihazı ile yapılan alkol muayenesinde davacının 0,36 promil alkollü olduğunun tespit edildiği, kazanın meydana geldiği saat ile ölçümün yapıldığı saat arasındaki zaman farkı ve kandaki alkol oranının saatte ortalama 0,15 promil azalabildiği yönündeki bilimsel açıklama göz önüne alındığında, davacının kazanın meydana geldiği saat 21.55'de 0,81 promil alkollü olduğu sonucuna ulaşıldığı, sonuçta davacının kaza anında yasal sınırın üzerinde alkollü olduğu gerekçesiyle dava konusu işlemlerin tesis edilmesinde hukuka aykırılık bulunmamakta olup, bundan bahisle uyumsuzluk konusu olayda davanın reddine karar verilmesi gerekirken, aksi yöndeki İdare Mahkemesi kararında hukuka uyarlık görülmediği hakkında D.15.D, 27/10/2015, E.2015/3110, K.2015/6763 sayılı kararı.*

8 *Trafik Ekipleri Amirliğince 01.01.2017 tarihinde yapılan trafik denetiminde, ... plakalı aracı kullanan davacının alkolölçer ile yapılan alkol kontrolünde yasal sınırın üzerinde alkollü olarak araç kullandığı iddiasıyla 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 48/5. maddesi uyarınca*

hususî (özel) araç ibaresi yer almamaktadır. Kamyon, kamyonet, taksi, dolmuş, otobüs, minibüs vb ticari araç sürücülerin yapmış oldukları faaliyetler nedeniyle hususî araç sürücülerine göre daha dikkatli davranması ve alkol alımı konusunda kendilerini daha da kısıtlaması amaçlanmıştır⁹.

sürücü belgesinin altı ay süreyle geri alınmasına dair 01.01.2017 günlü ve 325518 sayılı işlem ile aynı madde uyarınca davacıya 876,00-TL idari para cezası verilmesine ilişkin 01.01.2017 günlü ve 443749 sayılı işlemin iptali istemiyle açılan davada; cinsi minibüs olmasına rağmen kullanım amacı "hususî" olarak tescil edilen aracın bir ticari işletme aktifinde kayıtlı olduğu ya da ticari amaçla kullanıldığı tespit edilmeden sırf minibüs olmasından dolayı ticari araçlar için uygulanması gereken mevzuat esas alınarak tesis edilen dava konusu işlemlerde hukuka uygunluk bulunmadığı gerekçesiyle iptaline ilişkin İstanbul 7. İdare Mahkemesi'nce verilen 27/11/2017 tarih ve E:2017/89, K:2017/2226 sayılı kararına karşı yapılan istinaf başvurusunun reddi kararı İstanbul Bölge İdare Mahkemesi 8. İdare Dava Dairesi, 30/05/2018, E.2018/752, K.2018/1004 sayılı kararı; olay günü saat 23:10'da alkolmetre cihazı ile yapılan alkol muayenesinde davacının 1,52 promil alkollü olduğunun tespit edildiği, daha sonra polis tarafından götürüldüğü ... Yüksek İhtisas Hastanesi'nde yaptırılmış olan alkol muayenesi sonucunda saat 23:35 itibarı ile 0.25 promil alkollü olduğunun tespit edildiği, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun yukarıda bahsi geçen 48. maddesinde hususî otomobil sürücülerini için promil sınırının 0,50 olarak belirtildiği, anılan maddeye göre hususî otomobil dışındaki araçları alkollü olarak kullanan sürücüler bakımından ise promil alt sınırının 0.21 olarak uygulanacağı, davacıya ait aracın da 'hususî otomobil' sınıfı dışında 'minibüs' olduğu ve bu nedenle de promil alt sınırının 0.21 olarak uygulanması gerektiği, iki ölçüm sonucunda tespit edilen alkol miktarlarında farklılık olsa da davacının her iki ölçümde de yasal sınırın üzerinde alkollü olduğunun açık olduğu görülmekte ve sonuçta davacının yasal sınırın üzerinde alkollü olduğu gerekçesiyle dava konusu işlemin tesis edilmesinde hukuka aykırılık bulunmamakta olup, bundan bahisle uyuşmazlık konusu olayda davanın reddine karar verilmesi gerekirken, aksi yöndeki İdare Mahkemesi kararında hukuka uyarlık görülmediği hakkında D.15.D, 27/10/2015, E.2015/3192, K.2015/6760 sayılı kararı.

- 9) Kamyon sürücüsü davacının teknik cihaz kullanılarak saat 21.12' de yapılan alkol kontrolünde 0,26 promil alkollü olduğunun tespit edildiği, ölçümü müteakip davacının ... Devlet Hastanesinde saat 22.57'de yapılan muayenesinde 0 promil alkollü olduğunun belirtildiği, iki ölçüm arasında 1 saat 45 dakikalık zaman farkı bulunduğu, Adli Tıp Kurumu Ankara Grup Başkanlığı'nın yukarıda bahsi geçen yazısı çerçevesinde iki ölçüm arasındaki 1 saat 45 dakikalık zaman farkına tekabül eden promil miktarı (yaklaşık 0,27 promil) gözönüne alındığında davacının kanındaki alkol oranının ikinci ölçümde 0 promile düşmesinin bilimsel olarak mümkün olabileceği, dosya kapsamında mevcut bilgi ve belgelerin trafik ekiplerince yapılan ilk ölçümün sonucunu sakatlayıcı nitelikte olmadığı ve kollukça yapılan ilk tespit sonucunun sağlıklı olduğunun kabulünün gerektiği, davacının hususî otomobil sınıfı dışındaki araçlar için belirlenen yasal sınırın (0,20 promil) üzerinde alkollü olduğunun kabulünün zorunlu olduğu görülmekte olup, bundan bahisle uyuşmazlık konusu olayda davanın reddine karar verilmesi gerekirken, aksi yöndeki İdare Mahkemesi kararında hukuka uyarlık görülmediği hakkında D.15.D, 11/11/2015, E.2015/2762, K.2015/7409 sayılı kararı. Danıştay'ın bu karara katılma imkânı bulunmamaktadır. Zira kişi alkol almaya her zaman alkol oranı sıfır olarak çıkabilecektir ki bu durum hiç alkol almayan kişilerinde bu şekilde yaptırma maruz kalması sonucuna yol açabilecektir. Görevli polis memurlarınca 04.04.2015 tarihinde yapılan trafik denetiminde, açık kasa kamyonet cinsi araç kullanan davacıya yapılan alkol kontrolünde, davacının saat 23:45'te alkolmetre ile yapılan ölçümde 0,22 promil alkollü olduğunun tespit edildiği, bu tespit üzerine hususî otomobil dışındaki araçlar bakımından yasal sınır olan 0,21 promilin üzerinde alkollü olarak araç kullandığından ve beş yıl içerisinde ikinci

II. VÜCUTTAKİ ALKOL MİKTARININ TESPİT YOLLARI

Kişinin alkollü araç kullanıp kullanmadığının tespiti bu konuda görevlendirilen kolluk kuvvetlerince buna özgü teknik cihazlarla yapılacaktır (m.48/2). Görevli ve yetkili kolluk güçlerince araç sürücüleri her zaman alkol kontrolüne tabi tutulabilirler (Yönetmelik m.97/2).

Bir kişinin yaralı veya ölümlü ya da kolluk kuvvetlerince müdahil olunan maddi hasarlı trafik kazasına karışması halinde alkol ölçümü yapılması zorunludur¹⁰ (m.48/3-c.1).

Alkol ölçümü teknik bir cihaz ile yapılmaktadır. "Alkolmetre" olarak ifade edilen bu teknik cihaza sürücü tarafından üflenerek gerekli ölçüm işlemi gerçekleştirilmektedir¹¹. Anılan ölçüm işlemine ilgili kişinin itiraz

kez alkollü iken araç kullandığından bahisle 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 48. maddesinin 5. fıkrası uyarınca sürücü belgesinin iki yıl süreyle geri alınmasına ve davacıya idari para cezası verilmesine ilişkin işlemlerin tesis edildiği, anılan işlemin iptali istemiyle açılan davada, davacının hususi otomobil olmayan ve 0,21 promil ve üzerinde alkol oranıyla kullanılmayacak araçlardan olan aracı 0,22 promil alkollü olarak kullandığı cihaza ait seri numarasını gösterir, kalibrasyon ayarı yapılmış teknik cihaz ile tespit edildiğinden, davacı hakkında tesis edilen işlemlerde hukuka aykırılık bulunmadığı hakkında D.15.D, 10/10/2017, E.2015/5153, K.2017/5391 sayılı kararı.

- 10 Olay günü davacının sevk ve idaresinde bulunan aracın başka bir araca arkadan çarpması sonucu meydana gelen yaralı ve maddi hasarlı trafik kazası sonucunda davacının sevk edildiği ... Hastanesi acil servisinde yapılan ilk muayenesinden sonra alkol testine tabi tutulmasına imkan vermeden hastaneden izinsiz olarak ayrıldığı ve bu hususun da davacı tarafından kabul edildiği, müteakip süreçte davacı hakkında tanzim edilen doktor raporunda, davacının; "**acil servisten izinsiz olarak ayrıldığı, klinik olarak da alkollü olduğunun**" belirtildiği, bu suretle 2918 sayılı Kanunun yukarıda bahsi geçen 48. maddesinde belirtilen uyuşturucu, uyarıcı madde ya da alkol tespitinin yapılmış olduğu, söz konusu raporun uyumsuzluk kapsamında hukuki anlamda delil olarak değerlendirilmesinin ve davacının yasal sınırın üzerinde de alkollü olarak kabulünün zorunlu olduğu ve dava konusu işlemlerde hukuka aykırılık bulunmadığı görülmekte olup, bundan bahisle uyumsuzluk konusu olayda davanın reddine karar verilmesi gerekirken, aksi yöndeki İdare Mahkemesi kararında hukuka uyarlık görülmediği hakkında D.15.D., 04.11.2015, E.2015/4664, K.2015/6880 sayılı kararı; Davacının sevk ve idaresindeki aracı ile karıştığı adli vaka akabinde trafik kazası sonrasında tedavi için başvurduğu ... Hastanesinde düzenlenen muayene raporunda yer alan "**Alkolmetreyi üflemedi. Nefeste alkol kokusu var. Alkol oranı yüksektir.**" biçimindeki doktor kanaati göz önüne alındığında davacının yasal sınırın üzerinde alkollü olduğunun kabulü gerektiği anlaşılmış olup, bundan bahisle uyumsuzluk konusu olayda davanın reddine karar verilmesi gerekirken, aksi yöndeki İdare Mahkemesi kararında hukuka uyarlık görülmediği hakkında D.15.D, E.2015/3635, K.2015/6367 sayılı kararı.
- 11 Davacının yaralanmalı, ölümlü veya kollukça müdahil olunan maddi hasarlı trafik kazasına karışmadığı açık olduğundan ve alkolmetre ile yapılan ölçümde 0.90 promil alkollü olduğu tespit edildiğinden dava konusu işlemlerde hukuka aykırılık, davacının mevzuat uyarınca en yakın sağlık kuruluşuna götürülerek alkol muayenesi yaptırılması gerekirken bu usule uyulmaksızın işlem tesis edildiği gerekçesiyle dava konusu işlemleri iptal eden ve davacının ödediği meblağın davacıya iade edilmesine yönelik verilen kararda hukuki isabet bulunmadığı hakkında D.15.D, 21/10/2014, E.2014/4035, K.2014/7286 sayılı kararı.

etmesi veya alkolmetre cihazı ile ölçüm yapılmasına izin vermemesi halinde¹², araç sürücüsü olan kişi en yakın Adli Tıp Kurumu'na veya adli tabipliğe ya da Sağlık Bakanlığı'na bağlı bir sağlık kuruluşuna götürülecektir (m.48/3-c.2-). Bu kişilerden götürüldüğü sağlık kuruluşlarında kan örneği alınarak kanındaki alkol miktarı ölçümü yapılacak ve çıkan sonuca göre hakkında işlem tesis edilecektir¹³. Danıştay İdari Dava Daireleri konuya ilişkin bir kararında, *doktor tarafından alkolmetre cihazını üflemeyle reddeden kişi hakkında koklama ve hareketlerine bakılarak alkollü olduğu yönünde hazırlanan rapora dayalı olarak tesis edilen işlemi hukuka aykırı bularak iptaline karar vermiştir*¹⁴. Sağlık kurumuna götürülen bu kişiler hakkında 5271 sayılı

- 12 *Olay günü davacının otomobilinin ön kısmına başka bir kamyon sürücüsünün kamyonu ile çarptığı, davacı ile yaşanan tartışma sonrasında şoförün durmayarak olay mahallini terk ettiği ve olay yerine yakın yerde bulunan polis karakoluna gittiği, sonrasında davacı tarafından (155) polis imdat hattı aranılarak durumun bildirildiği ve akabinde olay yerine gelen polis ekibinin kamyon sürücüsünün de karakolda olduğunu söylediği ve davacının da polis aracı ile karakola davet edildiği, davacının polis aracı ile değil de kendi aracı ile 'alkollü' olarak karakola geldiği ve karakolda kamyon sürücüsü ile tartıştığı ve aralarında 'hakaret' suçundan dolayı adli işlem tesis edildiği, davacının aracında işlem tesisini gerektiren maddi hasar bulunmadığı ve sadece plakasında çatlak olduğu hususunun karakolda görevlilerce tutanak altına alındığı, ayrıca davacının da aracında maddi hasar bulunduğu ilişkin herhangi bir şikâyet veya başvurusunun bulunmadığı görülmekte olup, davacının kamyon şoförü ile tartışmasını müteakip 155 polis imdat hattını aradığı sabit olmakla birlikte aracında işlem tesisini gerektiren herhangi bir maddi hasar bulunmadığı hususunun görevlilerce tutanak altına alındığı ve davacının bu yönde herhangi bir iddia ve başvurusunun da olmadığı, karakolda davacı ile kamyon şoförü arasında hakaret suçundan dolayı işlem tesis edildiği, olay yerine intikal eden polis ekiplerince polis aracı ile karakola götürülmesi teklif edilmesine rağmen kendi arabası ile karakola gittiği, karakola kendi aracı ile gelen davacının 'alkollü' olduğunun polis, mağdur ve tanık ifadelerinde belirtildiği, davacının sürücü olduğu ve alkollü olduğu şüphesi üzerine alkolmetre ile yapılmak istenilen alkol kontrolüne izin vermediği gerekçesiyle dava konusu işlemlerin tesis edildiği görülmekte olup, bundan bahisle tesis edilen işlemlerde hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmesi gerekirken aksi yöndeki kararda hukuka uyarlık görüldüğü hakkında D.15.D, 27.10.2015, E.2015/4574, K.2015/6737 sayılı kararı.*
- 13 *Davacının sevk ve idaresindeki ... plakalı araç ile seyir halinde iken, meydana gelen tek taraflı maddi hasarlı trafik kazasında, olay yerine gelen trafik ekibince, alkolmetre cihazını üflemeyle reddeden davacının, 2918 sayılı Kanununun 48. maddesinin 3. fıkrası hükmü uyarınca kollukça en yakın Adli Tıp Kurumu'na veya adli tabipliğe veya Sağlık Bakanlığına bağlı sağlık kuruluşlarına götürülerek uyuşturucu veya uyarıcı madde ya da alkol tespitinde kullanılmak üzere vücutlarından kan, tükürük veya idrar gibi örneklerin alınmasını sağlaması gerekirken, bu hükmün gerekleri yapılmaksızın davacının alkolmetre cihazını üflememesi nedeniyle 2918 sayılı Kanununun 48. maddesinin 9. fıkrası hükmü uyarınca sürücü belgesinin iki yıl süre ile geri alınmasına ilişkin işlemlerde hukuka uyarlık bulunmadığı hakkında İzmir Bölge İdare Mahkemesi 5. İdare Dava Dairesi, 28/03/2017, E.2017/381, K.2017/489 sayılı kararı.*
- 14 *2918 sayılı Kanun'un 48. maddesinde, alkollü araç kullanma ve kollukça teknik cihazlar kullanılmasını kabul etmeme fiilleri, ayrı ayrı ceza gerektiren fiiller olarak düzenlenmiştir. Ceza hukukunda, aynı somut ya da soyut olgular nedeniyle failin cezasının haksız yere ikinci kez artırılması ya da indirilmesi yasağı ifade eden mükerrer değerlendirme yasağı kapsamında konu değerlendirildiğinde, her iki fiilin birbirinden bağımsız fiiller olduğu ve her bir fiil için Kanun'da farklı cezalar öngörüldüğü görülmekte olup, sürücülerin alkollü araç kullanma ve kollukça teknik cihazlar kullanılmasını kabul etmeme fiillerini işlemeleri durumunda bu fiiller*

Ceza Muhakemeleri Kanunu'nun 75. maddesinde düzenlenen “Şüpheli veya sanığın beden muayenesi ve vücudundan örnek alınması” hükümleri beşinci fıkrası hariç olmak üzere uygulanacaktır¹⁵.

Danıştay'a göre, kişinin alkollü araç kullandığının her türlü şüpheden uzak kesin ve net olarak ortaya konulması gerekmektedir. Buna göre, *hususî otomobil sürücüsü davacının teknik cihaz kullanılarak yapılan alkol kontrolünde 1,65 promil alkollü olduğunun tespit edildiği ve dava konusu işlemlerin tesis edildiği görülmekle birlikte, arabada iki kişinin bulunması ve davacının “aracı kendisinin kullanmadığını” iddia etmesi, çarpılan aracın sahibi ve diğer görgü tanıklarının ifadelerinde arabayı kimin kullandığını net olarak ifade edememeleri, dosyadaki bilgi ve belgeler bir bütün halinde değerlendirildiğinde de davacının arabayı kullandığı hususunun her türlü şüpheden uzak bir şekilde ortaya konulamaması hususları göz önüne alındığında, davacının alkollü olarak araç kullandığı gerekçesiyle tesis edilen işlemlerin iptaline karar verilmesi gerekirken, aksi yöndeki Mahkeme kararında hukuka uyarlık bulunmamaktadır¹⁶. Aynı şekilde, Danıştay, idare mahkemesince davacının aracın sürücüsü olduğuna dair bilgi ve belgelerin istenildiği halde herhangi bir bilgi ve*

için öngörülen cezalar ile cezalandırılmaları, mükerrer değerlendirme yasağı kapsamında değerlendirilemeyeceğinden, sürücülerin hastaneye sevk edilmesi halinde sağlık kuruluşunda da ölçümlerin teknik cihaz veya kan yoluyla yapılması gerekmekte olup, mevzuatta öngörülmemeyen koklama yönteminin kullanılması suretiyle kaç promil alkol oranına denk geldiği anlaşılamayan ve bu kapsamda alkollü olarak araç kullanma nedeniyle yasada öngörülen idari yaptırımlara dayanak yapılmasına olanak bulunmayan, genel adli muayene sonucu düzenlenen doktor raporuna dayalı olarak, davacının beş yıl süreyle sürücü belgesinin geri alınmasına ve para cezası ile cezalandırılmasına ilişkin dava konusu işlemlerde hukuka uyarlık görülmemiştir. DİDDK, 16/01/2017, E.2016/4527, K.2017/18 sayılı kararı.

- 15 Şüpheli veya sanığın beden muayenesi ve vücudundan örnek alınması : (1) Bir suçla ilişkin delil elde etmek için şüpheli veya sanık üzerinde iç beden muayenesi yapılabilmesine ya da vücuttan kan veya benzeri biyolojik örneklerle saç, tükürük, tırnak gibi örnekler alınabilmesine; Cumhuriyet savcısı veya mağdurun istemiyle ya da re'sen hâkim veya mahkeme, gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde Cumhuriyet savcısı tarafından karar verilebilir. Cumhuriyet savcısının kararı, yirmi dört saat içinde hâkim veya mahkemenin onayına sunulur. Hâkim veya mahkeme, yirmi dört saat içinde kararını verir. Onaylanmayan kararlar hükümsüz kalır ve elde edilen deliller kullanılamaz. (2) İç beden muayenesi yapılabilmesi veya vücuttan kan veya benzeri biyolojik örnekler alınabilmesi için müdahalenin, kişinin sağlığına zarar verme tehlikesinin bulunmaması gerekir. (3) İç beden muayenesi veya vücuttan kan veya benzeri biyolojik örnekler alınması, ancak tabip veya sağlık mesleği mensubu diğer bir kişi tarafından yapılabilir. (4) Cinsel organlar veya anüs bölgesinde yapılan muayene de iç beden muayenesi sayılır. (5) Üst sınırı iki yıldan daha az hapis cezasını gerektiren suçlarda, kişi üzerinde iç beden muayenesi yapılamaz; kişiden kan veya benzeri biyolojik örneklerle saç, tükürük, tırnak gibi örnekler alınmaz. (6) Bu madde gereğince alınacak hâkim veya mahkeme kararlarına itiraz edilebilir. (7) Özel kanunlardaki alkol muayenesine ve kan örneği alınmasına ilişkin hükümler saklıdır (5271 SK m.75).

- 16 D.15.D, 21/11/2016, E.2016/1082, K.2016/5575 sayılı kararı.

belge sunulmadığının görüldüğü, bu durumda objektif değerlendirmeye meydan verecek şekilde tespit yapılmadan, eksik tespite dayalı olarak tesis edilen işlemlerde hukuka uyarlık bulunmadığı gerekçesiyle dava konusu işlemlerin iptaline karar verilen dosyada, kişinin alkollü araç kullandığının ve vücudundaki alkol miktarının yasadaki belirtilen orandan fazla çıkması halinde sürücü belgesine geçici olarak el konulabileceğine hükmederken *dava dosyasında yer alan bilgi ve belgeler değerlendirildiğinde; olay günü kaza sonrasında alınan ifadelerde davacının araç sürücüsü olduğunun kesin bir dille belirtilmiş olduğu, olay sonrasında düzenlenen Kaza Tespit Tutanağında davacının araç sürücüsü olarak yer aldığı, olayda yaralanan davacının kaldırıldığı hastanede yapılan muayenesinde 0,80 promil alkollü olduğunun tespit edildiği, aracı kullanan kişinin davacı olduğu ve olay anında yasal sınırın üzerinde (0,50 promil) alkollü olduğunun anlaşıldığından, uyuşmazlık konusu olayda davanın reddine karar verilmesi gerekirken, aksi yöndeki Mahkeme kararında hukuka uyarlık görmemiştir*¹⁷.

Trafik kazası sonucunda kişinin ölmesi veya teknik cihaz olan alkolmetreyi üfleyemeyecek kadar ağır yaralı olması durumunda, bu kişilerden de kan örneği alınarak kandaki alkol oranı tespit edilecektir¹⁸.

17 D.15.D, 23/12/2015, E.2015/9002, K.2015/9125 sayılı kararı; *İdare Mahkemesince; «davacının arkadaşının aracı kendisinin kullandığı yönünde emniyette ve savcılıkta ifade verdiği hususu da göz önünde bulundurulduğunda davacının kaza anında araç kullandığını, dolayısıyla alkollü olarak araç kullandığı hususunun tereddütten uzak bir biçimde ortaya konulmadığı, bu durumda, davacının yasal sınırın üzerinde alkollü araç kullandığından bahisle sürücü belgesinin geri alınmasına ilişkin işlem ile idari para cezası verilmesine ilişkin işlemde hukuka uygunluk bulunmadığı» gerekçesiyle dava konusu işlemlerin iptaline karar verilmişse de, dava dosyasında yer alan bilgi ve belgeler değerlendirildiğinde; olay günü kaza sonrasında davacının aracı dışında baygın olarak bulunduğu ve yanında başkaca bir kişiye rastlanılmadığı hususlarının sağlık görevlilerince, görgü tanıklarınca ve olaya müdahale eden trafik görevlilerince tutanak altına alınmış olduğu, olay sonrasında düzenlenen Kaza Tespit Tutanağında davacının araç sürücüsü olarak yer aldığı, olayda yaralanan davacının kaldırıldığı hastanede yapılan muayenesinde 2,31 promil alkollü olduğunun tespit edildiği, aracı kullanan kişinin davacı olduğu ve olay anında yasal sınırın üzerinde (0,50 promil) alkollü olduğunun anlaşıldığı görülmekte olup, bundan bahisle uyuşmazlık konusu olayda davanın reddine karar verilmesi gerekirken, aksi yöndeki İdare Mahkemesi kararında hukuka uyarlık görülmediği hakkında D.15.D, 23/12/2015, E.2015/8752, K.2015/9124 sayılı kararı.*

18 2918 sayılı Kanununun 48. maddesinde; *“kişinin yaralanmalı veya ölümlü ya da kollukça müdahil olunan maddi hasarlı trafik kazasına karışması hâlinde ikinci fıkrada belirtilen muayeneye tabi tutulmasının zorunlu olduğu, teknik cihaz ile yapılan ölçüme itiraz eden veya bu cihaz ile ölçüm yapılmasına müsaade etmeyen bu sürücülerin en yakın adli tıp kurumuna veya adli tabipliğe veya Sağlık Bakanlığı'na bağlı sağlık kuruluşlarına götürülerek uyuşturucu veya uyarıcı madde ya da alkol tespitinde kullanılmak üzere vücutlarından kan, tükürük veya idrar gibi örnekler alınacağı” hüküm altına alınmış ise de, bu usulün teknik cihaz ile yapılan ölçüme itiraz edilmesi veya bu cihaz ile ölçüm yapılmasına müsaade edilmemesi halinde geçerli olduğu, uyuşmazlık konusu olayda ise; kaza sonrası davacının hastaneye kaldırıldığı, burada ölçüm yapılmasına müsaade etmediği ve hastaneden ayrıldığı, daha sonra hastaneye geri gelerek alkolmetre ile ölçüm yaptırıldığı ve olaydan yaklaşık 3 saat sonra yapılan ölçümde bile yasal sınırın üzerinde 0,64*

Yaralanma ve ölümle sonuçlanan kazalar ya da trafik görevlilerince el konulan maddi hasarlı trafik kazasına karışan sürücülerin alkol oranlarının tespitinde uygulanacak olan usul ve esaslar Yönetmelikte düzenlenmiştir (Yönetmelik m.97/5). Burada kandaki alkol oranının tespitinde öncelikli olarak alkolmetre cihazı kullanılacaktır¹⁹. Ancak, ilgili araç sürücülerinin alkolmetre cihazı ile ölçüme izin vermemesi halinde 2918 sayılı Kanununun 48/9 maddesi uyarınca idari para cezası ve iki yıl süreyle sürücü belgesine el konulması cezası verilecektir (m.97/5-a,b)²⁰. Ayrıca bu kişiler Cumhuriyet Savcılığına bilgi verilmek suretiyle en yakın sağlık kuruluşuna sevk edilerek kan alınmak suretiyle kanındaki alkol ölçümü gerçekleştirilerek, alkollü olanlar hakkında ayrıca 2918 sayılı Kanuna göre işlem tesis edilecektir²¹.

promil alkol tespit edildiği ve durumun hastaneye düzenlenen raporda belirtildiği, bu suretle davacının kendi isteği ile yaptırmış olduğu ölçüm sonucunda alkollü olduğunun tespit edilmesi neticesinde, davacının en yakın adli tıp kurumuna veya adli tabipliğe veya Sağlık Bakanlığına bağlı sağlık kuruluşlarına götürülerek uyuşturucu veya uyarıcı madde ya da alkol tespitinde kullanılmak üzere vücutlarından kan, tükürük veya idrar gibi örnekler alınması zorunluluğunun ortadan kalkmış olduğundan bahisle davanın reddine karar verilmesi gerekirken aksi yöndeki Mahkeme kararında hukuka uyarlık bulunmadığı hakkında D.15.D, 04/11/2015, E.2015/2572, K.2015/6943 sayılı kararı.

- 19 *İdare Mahkemesi kararında; «davacının dava konusu işleme ilişkin tutanağı imzalamamak suretiyle işleme itiraz ettiğinin açık olduğu ve bu nedenle de kollukça hastaneye sevk edilmesi gerektiği» yönünde ifadeye yer verilmişse de, yürürlükteki mevzuat kapsamında; ölümlü, yaralanmalı ve kollukça müdahil olunan maddi hasarlı kaza halleri haricinde, sürücülerin kollukça teknik cihazla yapılan ölçüm yapılmasına veya ölçüm sonuçlarına itiraz hakkı bulunduğuna ilişkin pozitif herhangi bir düzenleme bulunmamakta olup, ayrıca kollukça teknik cihaz ile yapılan ölçüm sonucunu hukuki anlamda geçersiz kılacak başkaca bir delilin de (hastane raporu vb.) davacı tarafından uyuşmazlık kapsamında dava dosyasına sunulmamış olduğu görülmekte olup, bundan bahisle uyuşmazlıkta davanın reddine karar verilmesi gerekirken, aksi yöndeki İdare Mahkemesi kararında hukuka uyarlık bulunmadığı hakkında D.15.D, 04.11.2015, E.2015/2530, K.2015/6975 sayılı kararı*
- 20 *2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununda “kollukça teknik cihazlar kullanılmasını kabul etmeme” hususu karşılığında idari yaptırım uygulanmasını gerektiren ayrı bir fiil olarak düzenlenmiş olup, olayda, davacının bu yöndeki eyleminin tutanak ile sabit olduğu, trafik ekiplerince yapılan uygulamada alkolmetre ile yapılan ölçümü kabul etmemesi nedeniyle, davacının sürücü belgesinin 2 yıl süreyle geri alınması ve ayrıca idari para cezası verilmesi işlemlerine karşı açılan davada; dava konusu işlemlerde kollukça teknik cihazla tespit yapılmak istendiği halde davacının bunu kabul etmemesiyle fiiline uygun olarak düzenlenen tutanak ve buna göre verilen yaptırımların hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmesi gerekirken, hastaneden ‘alkolsüz’ olduğuna dair aldığı rapor neticesinde davacının yasanın öngördüğü oranda alkollü vaziyette olmadığından ortaya çıktığından bahisle aksi yönde verilen Mahkeme kararında hukuka uyarlık bulunmadığı hakkında D.15.D, 16/10/2015, E.2015/278, K.2015/6252 sayılı kararı.*
- 21 *31/12/2013 tarihinde Antalya İli, .. ilçesi, .. Beldesi, ..Kavşağında meydana gelen trafik kazası sebebiyle olay yerine gelen .. İlçe Jandarma Komutanlığı görevlilerince yapılan incelemede, .. plakalı motosikletin hasarlı bir biçimde olay yerinde bulunduğu, aynı mahalde .. sayılı plakanın bulunduğu, motosiklet sürücüsünün beyanı üzerine bu plakanın araştırıldığı ve sürücüsünün*

Alkolmetre cihazı ile yapılan ölçüm ile itiraz üzerine sağlık kuruluşunda yapılan ölçüm arasında geçen süre ile alkolmetre cihazı ile ölçüme izin verilmemesi halinde ise kaza saati ile sağlık kuruluşunda yapılan ölçüm saati arasında geçen süre göz önünde bulundurularak her iki ölçüm arasında geçen her bir saat için 0,15 promil eklenmek suretiyle vücuttaki alkol oranı belirlenecektir²². Yönetmelik hükmü ile kandaki alkol

davacı .. olduğunun tespit edildiği, davacının kazadan yaklaşık olarak 10 saat sonra .. Jandarma Komutanlığına gelerek kaza yaptığını doğruladığı, bunun üzerine Hastanede yapılan kan tahlilinde 10 mg/dl alkollü olduğunun tespit edildiği, olaydan yaklaşık olarak 10 saat geçmiş olması sebebiyle, alkol miktarının azalma oranının her saat için 0,15 promil azalacağı kabul edilerek kaza anında davacının $(10 \times 0,15) + 0,10 = 1,60$ promil alkollü olduğu gerekçesiyle sürücü belgesinin altı ay süreyle geri alındığı, davacı tarafından bu işlemin iptali istemiyle açılan davada, her ne kadar, davacı tarafından kazadan sonra gittiği pansiyonda alkol alındığı iddia edilmiş ve mahkemece de davacının kaza anı ile kan tahlilinin yapıldığı zaman aralığında alkol almış olabileceği ihtimaline binaen hüküm tesisi yoluna gidilmiş ise de yukarıda yazılı 2918 sayılı Kanun'un 81 ve 82. maddelerine aykırı hareket ederek kazaya karışan diğer kişilerin ifadelerine göre olay yerinden kaçan davacının trafik kazası sonrasında görevli polis memurlarını veya jandarma personelini çağırarak olay yerinde gerekli işlemleri yaptırmaması ve alkollü olarak araç kullanmadığını bu aşamada ortaya koymaması gerekirken, kaza yerini terk etmiş olması nedeniyle, olay anında alkollü olmadığı yolundaki iddiasına itibar edilmesine olanak bulunmamaktadır. Bu nedenle davacı hakkında tesis edilen sürücü belgesinin geri alınmasına yönelik işlemde hukuka aykırılık, dava konusu işlemi iptal eden idare mahkemesi kararında hukuki isabet bulunmadığı gibi aksi yöndeki bir yorumun, alkollü olarak araç kullanan ve kazaya karışan sürücülerin olay yerinden ayrılmak suretiyle alkol ölçümü yaptırmaktan kaçınabileceği durumlara yol açacağı hakkında D.15.D, 11/11/2015, E.2014/8644, K.2015/7326 sayılı kararı; Uyuşmazlıkta, 2918 sayılı Kanun'un 81 ve 82. maddelerine aykırı hareket ederek olay yerinden ayrılan davacının trafik kazası sonrasında görevli polis memurlarını veya jandarma personelini çağırarak olay yerinde gerekli işlemleri yaptırmaması ve alkollü olarak araç kullanmadığını bu aşamada ortaya koymaması gerekirken, kaza yerini terk etmiş olması nedeniyle, davacının olay anında alkollü olmadığı yolundaki iddiasına itibar edilmesine olanak bulunmamaktadır. Bu nedenle davacı hakkında tesis edilen sürücü belgesinin geri alınmasına yönelik işlemde hukuka aykırılık, dava konusu işlemi iptal eden idare mahkemesi kararında hukuki isabet bulunmadığı hakkında D.15.D, 04.11.2015, E.2014/7668, K.2015/6961 sayılı kararı.

- 22 Ölçüm yapılmasına izin vermeyen ya da yapılan ölçüm sonucuna itiraz eden sürücülerle ilgili olarak; 1) Yaralanma veya ölümlle sonuçlanan trafik kazalarında sürücünün alkol ve uyuşturucu ya da uyarıcı madde kullanıp kullanmadığının tespitinin yapılması amacıyla, sürücü mahalli zabıta tarafından Cumhuriyet savcısına bilgi verilerek en yakın adli tıp kurumuna veya adli tabipliğe veya Sağlık Bakanlığına bağlı sağlık kuruluşlarına götürülür ve uyuşturucu veya uyarıcı madde ya da alkol tespitinde kullanılmak üzere vücutlarından kan, tükürük veya idrar gibi örnekler alınır. Yapılan tespit sonucunda uyuşturucu veya uyarıcı madde kullandığı ya da alkollü olduğu anlaşılanlar hakkında ayrıca 2918 sayılı Kanununun 48 inci maddesinin eylemine uygun fıkrasından işlem yapılır. 2) Trafik görevlilerince el konulan maddi hasarlı trafik kazalarında sürücünün alkol ve uyuşturucu ya da uyarıcı madde kullanıp kullanmadığının tespitinin yapılması amacıyla, Cumhuriyet savcısına bilgi verilerek sürücü trafik görevlileri tarafından en yakın adli tıp kurumuna veya adli tabipliğe veya Sağlık Bakanlığına bağlı sağlık kuruluşlarına götürülür ve uyuşturucu veya uyarıcı madde ya da alkol tespitinde kullanılmak üzere vücutlarından kan, tükürük veya idrar gibi örnekler alınır. Yapılan tespit sonucunda uyuşturucu veya uyarıcı madde

oranının her saatte 0,15 promil düşeceği ifade edilmiştir. Yönetmelikte yapılan değişiklik öncesinde bu konuda Adli Tıp Kurumu'nun yazısı esas alınarak aradan geçen süre zarfı dikkate alınmak suretiyle sürücü belgelerine geçici olarak el konulmasına ilişkin idari işlemlerin iptaline karar verilmekte ve Danıştay 15. Dairesi tarafından bu gerekçeyle aksi yönde verilen ilk derece mahkemesi kararları da bozulmaktadır²³.

kullandığı ya da alkollü olduğu anlaşılanlar hakkında ayrıca 2918 sayılı Kanununun 48 inci maddesinin eylemine uygun fıkrasından işlem yapılır. 3) Teknik cihazla yapılan ölçüm sonucuna itiraz edilerek tespitin sağlık kuruluşlarında yapılması halinde, her iki tespit arasındaki süre, teknik cihazla ölçüm yapılmasına izin verilmemesi halinde ise kaza saati ile sağlık kuruluşunda yapılan tespit saati arasındaki süre göz önünde bulundurularak sağlık kuruluşunda yapılan tespit sonucuna ilk ölçümü yapan trafik kuruluşu tarafından her bir saat için 0,15 promil eklenmek suretiyle alkol oranı belirlenir ve çıkan sonuca göre işlem tesis edilir (Yönetmelik m.97/5-b).

- 23 Danıştay, davacının yapılan kontrol sonrası görevlilerce düzenlenen alkol tespit tutanağını itirazsız imzalamak suretiyle alkollü olduğunu kabul etmiş olması sebebiyle kendi müracaatı veya daha sonra kolluk kuvvetlerince yaptırılan hastane tarafından düzenlenen ölçüm sonuçları ve raporun trafik ekiplerince düzenlenen tutanağı sakatlamayacağı, dava konusu işlemlerde hukuka ve mevzuat hükümlerine aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar yönelik idare mahkemesi kararlarını *Bilimsel çalışmalarda, alkol toleransın kişiden kişiye değişeceği gibi aynı kişide de farklı zamanlarda reaksiyonlarda farklılık olabileceği, kişinin yaşı, kilosunu, cinsiyeti, metabolizma hızı, açlık ve tokluk durumu gibi pek çok nedene bağlı olarak vücudtaki alkol oranının azalma hızının değişebileceği kabul edilmektedir. Adli Tıp Kurumu Ankara Grup Başkanlığı'nun 25.11.2008 tarih ve 342 sayılı yazısında da; zamanla orantılı olarak kan-alkol düzeyindeki azalma ile ilgili yapılan araştırmalarda, kan alkol düzeyinin bir saatte 12-20 mg/dl azaldığı, adli vakalarda, Adli Tıp Kurumu 5. İhtisas Kurulu'nca ortalama olarak kan alkol düzeyinin bir saatte 15 mg/dl (0,15 promil) azaldığının kabul edildiği belirtilmiştir. Kolluk görevlilerince saat 20.49'da alkolmetre kullanılarak yapılan ilk kontrolde davacının 0,49 promil alkollü, hastanede yaklaşık 1 saat sonra yapılan kan tahlili sonucunda ise alkolsüz olduğunun tespit edildiği, kan alkol düzeyinin bir saatte 12-20 mg/dl azaldığı hususu gözönüne alındığında alkolmetre ile yapılan ilk ölçümün sonucunun sağlıklı olduğu hususunda tereddüt oluştuğu, bu nedenle ilk ölçümün yapıldığı esnada davacının yasal sınırın üzerinde alkollü olmadığı kabulünün zorunlu olduğu görülmekte olup, bundan bahisle dava konusu işlemlerin iptaline karar verilmesi gerektiği görüşüyle bozmuştur D.15.D, 24/10/2017, E.2017/2619, K.2017/5932 sayılı kararı; D.15.D, 24.10.2017, E.2017/2562, K.2017/5931 sayılı kararı; D.15.D, 24/10/2017, E.2017/1990, K.2017/5930 sayılı kararı; DİDDK, 15.12.2016, E.2016/4441, K.2016/3474 sayılı kararı; DİDDK, 15/12/2016, E.2016/4440, K.2016/3473 sayılı kararı; DİDDK, 15/12/2016, E.2016/4427, K.2016/3476 sayılı kararı; Davacının alkol düzeyini ölçmek için yapılan iki ölçüm arasında 31 dakikalık zaman farkı bulunduğu, bu süre içerisinde davacının kanındaki alkol oranının 0,64 promilden 0,24 promile düşmesinin yukarıdaki açıklamalar çerçevesinde bilimsel olarak mümkün olmadığı, bu durumda ilk ölçüm sonucunun sağlıklı olduğu konusunda tereddüt oluştuğu; ayrıca, Adli Tıp Kurumu Ankara Grup Başkanlığının yukarıda bahsi geçen yazısı gözönüne alınarak hastanede yapılan ikinci ölçümde tespit edilen 0,24 promil alkol miktarının üzerine iki ölçüm arasındaki 31 dakikalık zaman farkına tekabül eden promil miktarı (yaklaşık 0,3175 promil) eklendiğinde dahi davacının hususi otomobil sınıfı araçlar için belirlenen yasal sınırdan (0,50 promil) altında alkollü olduğunun kabulünün zorunlu olduğu görülmekte olup, dava konusu işlemlerde bu nedenle hukuka uygunluk bulunmadığı hakkında DİDDK, 28.02.2018, E.2016/3921, K.2018/686 sayılı kararı; DİDDK, 15/12/2016,*

Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu tarafından da bu gerekçe kabul edilmiştir²⁴. Buna göre, iki farklı alkolmetre cihazı ile ölçüm yapılması durumunda, iki ölçüm arasında geçen süre dikkate alınarak kişinin alkollü olup olmadığı ve alkollü ise yasal sınırın üzerinde olup olmadığına ilişkin tespitler yapılacaktır²⁵.

E.2016/3212, K.2016/3475 sayılı kararı; D.15.D, 21/11/2016, E.2016/1811, K.2016/5577 sayılı kararı; D.15.D, 17/10/2016, E.2016/1535, K.2016/4935 sayılı kararı; D.15.D, 23/12/2015, E.2015/9085, K.2015/9113 sayılı kararı; D.15.D, 23/12/2015, E.2015/8519, K.2015/9119 sayılı kararı; D.15.D, 01/12/2015, E.2015/7170, K.2015/8268 sayılı kararı; D.15.D, 21/10/2015, E.2015/3327, K.2015/6390 sayılı kararı; Benzer yönde çok sayıda Danıştay kararı bulunmakla birlikte tamamının esas numarasına burada yer verilmemiştir. Aynı yönde karar veren bölge idare mahkemeleri de bulunmaktadır. Aynı yönde bölge idare mahkemesi kararı için bkz. İstanbul Bölge İdare Mahkemesi 8. İdare Dava Dairesi, 30/10/2018, E.2018/1495, K.2018/1516 sayılı kararı; İstanbul Bölge İdare Mahkemesi 8. İdare Dava Dairesi, 31/10/2017, E.2017/2204, K.2017/1885 sayılı kararı.

24 *Davacının alkol düzeyini ölçmek için yapılan iki ölçüm arasında 130 dakikalık zaman farkı bulunduğu, bu süre içerisinde davacının kanındaki alkol oranının 0,72 promilden 0,011 promile düşmesinin yukarıdaki açıklamalar çerçevesinde bilimsel olarak mümkün olmadığı, bu durumda ilk ölçüm sonucunun sağlıklı olduğu konusunda tereddüt oluştuğu; ayrıca, Adli Tıp Kurumu Ankara Grup Başkanlığının yukarıda bahsi geçen yazısı göz önüne alınarak hastanede yapılan ikinci ölçümde tespit edilen 0,011 promil alkol miktarının üzerine iki ölçüm arasındaki 130 dakikalık zaman farkına tekabül eden promil miktarı (yaklaşık 0,325 promil) eklendiğinde dahi davacının hususi otomobil sınıfı araçlar için belirlenen yasal sınırın (0,50 promil) altında alkollü olduğunun kabulünün zorunlu olduğu görülmekte olup, dava konusu işlemlerde bu nedenle hukuka uygunluk bulunmadığı hakkında DİDDK, 28/02/2018, E.2017/403, K.2018/688 sayılı kararı; DİDDK, 15/12/2016, E.2016/3658, K.2016/3480 sayılı kararı; DİDDK, 15/12/2016, E.2016/2900, K.2016/3479 sayılı kararı; DİDDK, 15/12/2016, E.2016/2205, K.2016/3477 sayılı kararı; Davacının alkol düzeyini ölçmek için yapılan iki ölçüm arasında 101 dakikalık zaman farkı bulunduğu, bu süre içerisinde davacının kanındaki alkol oranının 0,98 promilden 0,02 promile düşmesinin yukarıdaki açıklamalar çerçevesinde bilimsel olarak mümkün olmadığı, bu durumda ilk ölçüm sonucunun sağlıklı olduğu konusunda tereddüt oluştuğu; ayrıca, Adli Tıp Kurumu Ankara Grup Başkanlığının yukarıda bahsi geçen yazısı gözönüne alınarak hastanede yapılan ikinci ölçümde tespit edilen 0,02 promil alkol miktarının üzerine iki ölçüm arasındaki 101 dakikalık zaman farkına tekabül eden promil miktarı (yaklaşık 0,2525 promil) eklendiğinde davacının hususi otomobil dışındaki araçlar için belirlenen yasal sınırın (0,21 promil) üzerinde alkollü olduğunun kabulünün zorunlu olduğu görülmekte olup, dava konusu işlemlerde bu nedenle hukuka aykırılık görülmeyeceği hakkında D.İDDK, 15/12/2016, E.2016/4165, K.2016/3481 sayılı kararı.*

25 *Trafik ekipleri tarafından olay günü saat 02:15'de yapılan ilk kontrolde davacının 0,67 promil alkollü olduğunun tespit edildiği, 03.10'da başka bir teknik cihaz ile yapılan ölçümde ise davacıda 0,45 promil alkol tespit edildiği, ikinci ölçümde tespit edilen 0,45 promilin üzerine, Adli Tıp Kurumu Ankara Grup Başkanlığı'nın yukarıda bahsi geçen yazısı göz önüne alınarak iki ölçüm arasındaki 55 dakikalık zaman farkına tekabül eden promil miktarı (yaklaşık 0,15 promil) eklendiğinde davacının yasal sınırın (0,50 promil) üzerinde 0,60 promil alkollü olduğu gerekçesiyle dava konusu işlemlerin tesis edildiği; farklı teknik cihazlar ile yapılan her iki ölçümde de birbirine yakın ve yasal sınırın üzerinde sonuçlar elde edildiği, ikinci ölçümde tespit edilen 0,45 promilin üzerine 55 dakikalık zaman farkına tekabül eden promil miktarı eklenerek davacının yasal sınırın üzerinde (0,50 promil) alkollü olarak araç kullandığı gerekçesiyle dava konusu işlemlerin tesis edildiği, dava konusu işlemlere dayanak oluşturan ikinci ölçümün hatalı olduğuna ilişkin olarak da herhangi bir iddia ve ispat bulunmadığı ve ceza tutanaklarının da*

Bölge idare mahkemelerinin bazıları da bu içtihadı benimsemiş bulunmaktadır²⁶.

davacı tarafından imzalanmış olduğu görülmekte olup, bundan bahisle uyumsuzluk konusu olayda davanın reddine karar verilmesi gerekirken, aksi yöndeki İdare Mahkemesi kararında hukuka uyarlık bulunmadığı hakkında D.15.D, 04/11/2015, E.2015/2184, K.2015/6905 sayılı kararı; Davacının teknik cihaz kullanılarak saat 21.32'de yapılan alkol muayenesinde 4,25 promil alkollü olduğunun tespit edildiği, ölçümü müteakip davacının polis tarafından götürüldüğü ... Devlet Hastanesinde saat 21.52' de yapılan muayenesinde 0,46 promil alkollü olduğunun belirtildiği, iki ölçüm arasında 20 dakikalık zaman farkı bulunduğu, Adli Tıp Kurumu Ankara Grup Başkanlığı'nın yukarıda bahsi geçen yazısı göz önüne alınarak hastanede yapılan ikinci ölçümde tespit edilen 0,46 promil alkol miktarının üzerine iki ölçüm arasındaki 20 dakikalık zaman farkına tekabül eden promil miktarı (yaklaşık 0,05 promil) eklendiğinde davacının hususi otomobil sınıfı araçlar için belirlenen yasal sınırın (0,50 promil) üzerinde alkollü olduğunun kabulünün zorunlu olduğu görülmekte olup, bundan bahisle uyumsuzluk konusu olayda davanın reddine karar verilmesi gerekirken, aksi yöndeki İdare Mahkemesi kararında hukuka uyarlık görülmediği hakkında D.15.D, 16/10/2015, E.2015/1602, K.2015/6250 sayılı kararı; Davacının, .. plakalı otomobili yasal sınırın üstünde (1,03 promil) alkollü olarak kullandığı gerekçesiyle sürücü belgesinin 2 yıl süre ile geri alınmasına ilişkin 15.02.2017 tarih ve 12804 sayılı ve davacıya 1.098,00 TL idari para cezası verilmesine ilişkin 15.02.2017 tarih ve ID Seri 006856 sıra sayılı davalı idare işlemlerinin iptali istemiyle açılan davada; bilimsel çalışmalarda, alkole toleransın kişiden kişiye değişeceği gibi aynı kişide de farklı zamanlarda reaksiyonlarda farklılık olabileceği, kişinin yaşı, kilosu, cinsiyeti, metabolizma hızı, açlık ve tokluk durumu gibi pek çok nedene bağlı olarak vücuttaki alkol oranının azalma hızının değişebileceğinin kabul edildiği; Adli Tıp Kurumu Ankara Grup Başkanlığı'nın 25.11.2008 tarih ve 342 sayılı yazısında da, zamanla orantılı olarak kan-alkol düzeyindeki azalma ile ilgili yapılan araştırmalarda, kan alkol düzeyinin bir saatte 12-20 mg/dl azaldığı, adli vakalarda, Adli Tıp Kurumu 5. İhtisas Kurulu'nca ortalama olarak kan alkol düzeyinin bir saatte 15 mg/dl (0,15 promil) azaldığının kabul edildiğinin belirtildiği; olayda, trafik ekiplerince 15.02.2017 günü saat 21.24'te alkolmetreyle yapılan ölçümde davacının 1,03 promil alkollü çıktığı, bu ölçümün yanlış olduğu düşünülse dahi ölçümden 1 saat 14 dakika sonra ... Devlet Hastanesi'nde 15.02.2017 günü saat 22.38'de kan testiyle yapılan ölçümde davacının 0,35 promil alkollü çıktığı, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 48/5. maddesi uyarınca (hususı otomobil sürücülerini için) 0,50 promil üzerinde alkollü olarak araç kullanılamayacağı, Karayolları Trafik Yönetmeliği'nin 97. maddesi ve Adli Tıp Kurumu Ankara Grup Başkanlığı'nın 25.11.2008 tarihli yazısı uyarınca ilk alkol ölçümünden sonra geçen her bir saat için ilk ölçüme 0,15 promil eklenmek suretiyle alkol oranının tespit edileceği, davacının trafik ekiplerince alkolmetreyle yapılan ilk ölçümde 1,03 promil alkollü; bu ölçümden 1 saat 14 dakika sonra ... Devlet Hastanesi'nde 15.02.2017 günü saat 22.38'de kan testiyle yapılan ölçümde davacının 0,35 promil alkollü çıktığı, davacının kollukta verdiği ifadesinde 15.02.2017 günü gündüz vakti 14.30 civarlarında iki bira içtiğini beyan ettiği, sistem üzerinden olay tarihi itibarıyla geriye doğru 5 yıllık süre için yapılan sorgulamada davacı hakkında 15.05.2016 tarihinde de alkollü araç kullanmaktan işlem yapıldığı anlaşıldığından, davacının olay anında yasal sınır olan 0,50 promilin üzerinde alkollü olarak araç kullandığı ve dava konusu işlemlerin hukuka uygun olduğu sonucuna varıldığı gerekçesiyle davanın reddine karar veren Denizli İdare Mahkemesi'nin 05/05/2017 gün ve E: 2017/487, K: 2017/962 sayılı kararına karşı yapılan istinaf başvurusunun reddine ilişkin İzmir Bölge İdare Mahkemesi 5. İdare Dava Dairesi, 12/09/2017, E.2017/2234, K.2017/1479 sayılı kararı.

26 İstanbul Bölge İdare Mahkemesi 8. İdare Dava Dairesi, 30/10/2018, E.2018/1495, K.2018/1516 sayılı kararı; Davacının, yapılan trafik kontrolünde yasal sınırın üzerinde alkollü olarak araç kullandığından bahisle 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 48/5 maddesi uyarınca sürücü belgesinin altı ay süreyle geri alınmasına ilişkin 14/11/2017 tarih ve 000613 sayılı işlem ile aynı tarih ve 541526 sayılı 876,00 TL para cezası verilmesine ilişkin işlemin

Konuya ilişkin olarak Yargıtay ve adli yargı yerlerince yapılan ceza yargılamasında da birden fazla ölçüm yapılması halinde bu ölçümler arasındaki süre hesabı dikkate alınarak mahkûmiyet ya da beraat kararı verilmektedir²⁷.

iptali istemiyle açılan davada; trafik denetiminde saat 00.00'da 0,89 promil olarak tespit edilen alkol düzeyinin saat 01.30'da hastanede yapılan kan tahlilinde 0.03 promil olduğu, alkol oranının bu süre içerisinde bu kadar düşmesinin (0,03 promil) mümkün olmadığı, aradaki farkı somut delillerle ortaya koymayan idare işleminin sağlıklı ve kesin bir tespite dayanmadığı, Adli Tıp Kurumu'nun kandaki alkol oranının saatte ortalama 0,15 promil azalacağı yönündeki yazısı dikkate alındığında denetim anında alkol miktarının mevzuatta belirtilen 0,50 promil sınırının altında olduğu gerekçesiyle "dava konusu işlemlerin iptaline" ilişkin Kocaeli 2. İdare Mahkemesi'nce verilen 30/05/2018 tarih ve E:2017/1633, K:2018/803 sayılı kararın onanması hakkında İstanbul Bölge İdare Mahkemesi 8. İdare Dava Dairesi, 09/10/2018, E.2018/1466, K.2018/1417 sayılı kararı; İstanbul Bölge İdare Mahkemesi 8. İdare Dava Dairesi, 09/10/2018, E.2018/1400, K.2018/1416 sayılı kararı; İstanbul Bölge İdare Mahkemesi 8. İdare Dava Dairesi, 25/09/2018, E.2018/1295, K.2018/1325 sayılı kararı; İstanbul Bölge İdare Mahkemesi 8. İdare Dava Dairesi, 25/09/2018, E.2018/1262, K.2018/1322 sayılı kararı; İstanbul Bölge İdare Mahkemesi 8. İdare Dava Dairesi, 24/10/2018, E.2018/1183, K.2018/1505 sayılı kararı; İstanbul Bölge İdare Mahkemesi 8. İdare Dava Dairesi, 10/04/2018, E.2018/571, K.2018/649 sayılı kararı; İstanbul Bölge İdare Mahkemesi 8. İdare Dava Dairesi, 10/01/2018, E.2017/2637, K.2018/53 sayılı kararı; Davacının teknik cihaz kullanılarak 08.56' da yapılan alkol ölçümünde 0.68 promil alkollü olduğunun tespit edildiği, ölçümün ardından davacının ... Hastanesi'nde saat 09.45' de yapılan muayenesinde ise 0.33 promil alkollü olduğunun belirtildiği ve söz konusu sağlık raporunun uyumsuzluk kapsamında delil olarak kabulünün zorunlu olduğu, iki ölçüm arasında 49 dakika zaman farkının bulunduğu, bu süre içerisinde davacının kanındaki alkol oranının 0,68 promilden 00.33 promile düşmesinin yukarıdaki açıklamalar çerçevesinde bilimsel olarak mümkün olmadığı, bu durumda ilk ölçüm sonucunun sağlıklı olduğu konusunda tereddüt oluştuğu, ayrıca; Adli Tıp Kurumu Ankara Grup Başkanlığı'nun yukarıda bahsi geçen yazısı gözönüne alınarak hastanede yapılan ikinci ölçümde tespit edilen 0.33 promil alkol miktarının üzerine iki ölçüm arasındaki 49 dakikalık zaman farkına tekabül eden promil miktarı (yaklaşık 0,12 promil) eklendiğinde dahi davacının hususi otomobil sınıfı araçlar için belirlenen yasal sınırın (0,50 promil) üzerinde alkollü olmadığı kabulünün zorunlu olduğu görülmekte olup davacının yasal sınırın üzerinde alkollü araç kullandığından bahisle tesis edilen işlemde hukuka uyarlık bulunmadığı hakkında Erzurum Bölge İdare Mahkemesi 2. İdari Dava Dairesi, 15/03/2018, E.2017/2128, K.2018/488 sayılı kararı.

- 27 Sanık SD olay günü yol kontrolünde durdurularak saat 02:26' sıralarında yapılan ölçümde 1,12 promil, saat 03:30'da hastanede alınan adli raporunda ise 0,85 promil alkollü olduğunun tespit edildiği, iki ölçüm arasında yaklaşık 1 saatlik bir zaman farkı olduğu, Yargıtay 12.Ceza Dairesi Başkanlığının 04/05/2016 tarih, 2015/11005 Esas, 2016/7868 Karar sayılı ilamında da belirtildiği üzere; ölçümler arasındaki saat farkının kısalığı dikkate alındığında sanığın lehine olan ikinci raporun esas alınmasının gerektiği, 1 saatte alkol miktarının 0.12-0.20 promil arasında düştüğü dikkate alınarak sanık lehine olan 0,85 promile ekleme yapıldığında dahi alkol miktarının 1,00 promilin üstüne çıkmadığı, sanığın kazaya karışmamış olduğu, sırf alkol kullanılmış olmasının trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçundan mahkûmiyet için yeterli olmadığı anlaşıldığından Antalya 7. Asliye Ceza Mahkemesinin 12/04/2018, E.2018/2, K.2018/342 sayılı mahkûmiyet kararının CMK.nun 280/2 maddesi gereğince ortadan kaldırılmasına, Sanık hakkında trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçunu işlediğinden bahisle cezalandırılması için kamu davası açılmış ise de; sanığın üzerine atılı suçun unsurları oluşmadığından CMK.nun 223/2-a maddesi gereğince beraatine dair Antalya Bölge Adliye Mahkemesi 11. Ceza Dava Dairesi,

Bölge idare mahkemelerinin bazıları tarafından iki ölçüm arasındaki geçen sürenin kişinin alkollü olup olmadığının tespitinde esas alınacağına dair bu içtihattan ayrıldığı kararları da bulunmaktadır. Nitekim, İzmir Bölge İdare Mahkemesi, "...sağlık kuruluşunda yapılan tespit sonucuna trafik kuruluşu tarafından her bir saat için 0,15 promil eklenmek suretiyle alkol oranı belirlenir." hükmüne yer verildiği, davacının teknik cihaz kullanılarak 11.03.2017 günü saat 02:39'da yapılan alkol kontrolünde 0,96 promil alkollü olduğunun tespit edildiği, ölçümü müteakip davacının ... Hastanesine giderek 11.03.2017 saat 03:46'da yapılan muayenesinde ise 10 mg/dl'den az alkollü olduğunun belirtildiği ve iki ölçüm arasında 1 saat 7 dakikalık zaman farkı bulunduğu, bu süre içerisinde davacının kanındaki alkol oranının 0,96 promilden 0,1 promilin (10mg/dl) altına düşmesinin yukarıdaki açıklamalar çerçevesinde bilimsel olarak mümkün olmadığı, bu durumda ilk ölçüm sonucunun sağlıklı olduğu konusunda tereddüt olduğundan bu ölçüme dayanılarak tesis edilen dava konusu işleminde hukuka uyarlık bulunmadığı gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline karar veren İzmir 3. İdare Mahkemesi'nin 26/12/2017 gün ve E:2017/882, K:2017/2021 sayılı kararının olayda ise davacının, yaralanma veya ölümlerle sonuçlanan bir kazaya ya da maddi hasarlı trafik kazasına karışmasının söz konusu olmadığı,

28.06.2018, E.2018/1641, K.2018/1815 sayılı kararı; Antalya 26. Asliye Ceza Mahkemesi'nin 23/01/2018 tarih ve E.2017/351, K.2018/32 sayılı sanık hakkında trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçundan verilen mahkumiyet e 2.500,00 TL adli para cezasına ilişkin kararda; sanığın olay günü sevk ve idaresindeki aracıyla seyir halinde iken kolluk güçlerince durdurulup yapılan ölçümde saat 20:49 itibarıyla 2.50 promil, saat 22:01'de düzenlenen adli rapora göre ise 1.45 promil alkollü olduğunun tespit edildiği, Yargıtay 12.Ceza Dairesi Başkanlığının 04/05/2016, E.2015/11005, K.2016/7868 sayılı ilamında da belirtildiği üzere; ölçümler arasındaki saat farkının kısıtlılığına göre sanığın lehine olan ikinci raporun hükme esas alınmasının gerektiği ve (1) saatte alkol miktarının 0,12-0,20 promil arasında düştüğü dikkate alınarak 1.45 promile eklendiğinde bulunacak miktar değerlendirildiğinde; usule ve esasa ilişkin herhangi bir hukuka aykırılığın bulunmadığı, delillerde veya işlemlerde herhangi bir eksiklik olmadığı, ispat bakımından değerlendirmenin yerinde olduğu saptandığından; usule ve esasa ilişkin herhangi bir hukuka aykırılığın bulunmadığı, delillerde veya işlemlerde herhangi bir eksiklik olmadığı, ispat bakımından değerlendirmenin yerinde olduğu saptandığından istinaf başvurusunun reddine ilişkin Antalya Bölge Adliye Mahkemesi, 11. Ceza Dava Dairesi, 09.05.2018 gün ve E.2018/1160, K.2018/1308 sayılı kararı; Antalya Bölge Adliye Mahkemesi, 11. Ceza Dava Dairesi 04.05.2018, E.2018/1084, K.2018/1265 sayılı İstinaf Başvurusunun Reddi Kararı; Antalya 24. Asliye Ceza Mahkemesinin 17/11/2017, E.2017/439, K. 2017/715 sayılı sanık hakkında trafik güvenliğini kasten tehlikeye sokmak suçundan verilen 2500,00 TL adli para cezası mahkumiyet kararında; Sanık XX'in olay günü kaza sonrasında saat 22:39'da yapılan ölçümünde 2.23, saat 23:54'de alınan adli raporunda ise 1.67 promil alkollü olduğunun tespit edildiği, Yargıtay 12.Ceza Dairesi Başkanlığının 04/05/2016, E.2015/11005, K.2016/7868 sayılı ilamında da belirtildiği üzere; ölçümler arasındaki saat farkının kısıtlılığı dikkate alındığında sanığın lehine olan ikinci raporun esas alınması gerektiği dikkate alındığında, usule ve esasa ilişkin herhangi bir hukuka aykırılığın bulunmadığı, delillerde veya işlemlerde herhangi bir eksiklik olmadığı, ispat bakımından değerlendirmenin yerinde olduğu saptandığından; istinaf başvurusunun reddine ilişkin Antalya Bölge Adliye Mahkemesi, 11. Ceza Dava Dairesi, 18.01.2018, E.2017/3399, K.2018/207 sayılı kararı.

olay sırasında trafik görevlilerince 0,96 promil alkollü olarak hususi otomobil niteliğindeki aracı kullandığının, kalibrasyon ayarı yapılmış teknik cihazla tespit edildiği anlaşılmakta olup, bu nedenle sürücü belgesinin 6 ay süreyle geri alınmasına ilişkin işlemde hukuka aykırılık bulunmamakta olup, davacının dava konusu işlemde sonra sağlık kuruluşunda yaptırdığı tahlil sonucuna göre dava konusu işlemin iptaline ilişkin, istinafa konu Mahkeme kararında yasal isabet görülmediği gerekçesiyle kaldırarak davanın reddine karar vermiştir²⁸.

28 İzmir Bölge İdare Mahkemesi 5. İdari Dava Dairesi, 21/06/2018, E.2018/1060, K.2018/1609 sayılı kararı; Benzer yönde kararlar için bkz. İzmir Bölge İdare Mahkemesi 5.İdari Dava Dairesi, 03/05/2018, E.2018/462, K.2018/1041 sayılı kararı; Davacının yasal sınırın üzerinde alkollü araç kullandığı gerekçesiyle sürücü belgesinin altı (6) ay süreyle geri alınması ile 844,00.- TL idari para cezası ile cezalandırılmasına ilişkin 27.11.2016 tarihli davalı idare işlemlerinin iptali istemiyle açılan davada, görevli ekip tarafından yapılan ölçümde davacının yasal sınırın üzerinde 0,86 promil alkollü olduğunun anlaşıldığı ve hakkında alkolmetre çıktısının düzenlendiği, bu çıktının davacı tarafından da imzalandığı, her ne kadar davacı tarafından aynı gece saat 22.13'te ... Hastanesi'ne gidilerek ölçüm yaptırılmış ve kandaki alkol miktarının 0,00 promil olduğu belirlenmiş ise de bu tespitin kesin sonuç veren kan testi ile yapıldığı yine alkolmetre cihazı ile yapıldığı anlaşılmakla, davacının yasal sınırın üzerinde alkollü olarak araç kullandığının sabit olması nedeniyle sürücü belgesinin altı ay süreyle geri alınmasına ve idari para cezası verilmesine ilişkin dava konusu işlemlerde hukuka aykırı bir yön bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar veren Denizli İdare Mahkemesi'nin 03/07/2017, E:2017/463, K:2017/1167 sayılı kararını da, trafik ekiplerince yapılan denetimlerde kişilerin alkol ölçer cihazı ile ölçüme tabi tutulması halinde, çıkan sonuca, yaralanmalı veya ölümlü ya da kollukça müdahil olunan maddi hasarlı trafik kazası olayları dışında itiraz imkânının bulunmadığı, trafik ekiplerince Sağlık kuruluşlarına sevklerinin zorunlu olmadığı, itirazın ancak Mahkemelere yapılabileceği düzenlendiğinden, davacının Karayolları Trafik Yönetmeliği'nin 97. maddesinde öngörülmeleyen bir usulle trafik görevlilerinin gözetimi de olmaksızın tek başına gittiği hastaneden alınan hukuki geçerliliği tartışma konusu yapılabilecek tetkik sonucunun dikkate alınabileceğine dair gerekçede, hukuki isabet görülmeyerek kararı bu gerekçe ile istinaf isteminin reddi gerektiği hakkında İzmir Bölge İdare Mahkemesi 5. İdari Dava Dairesi, 12/04/2018, E.2017/3072, K.2018/783 sayılı kararı; İzmir Bölge İdare Mahkemesi 5. İdare Dava Dairesi, 30/01/2018, E.2017/2997, K.2018/127 sayılı kararı; İzmir Bölge İdare Mahkemesi 5. İdari Dava Dairesi, 06/11/2018, E.2018/1785, K.2018/2388 sayılı kararı; Aynı Dairenin aksi yönde kararları da bulunmaktadır. Davacı tarafından, alkollü araç kullandıktan bahisle Karayolları Trafik Kanunu'nun 48/5 maddesi uyarınca sürücü belgesinin 6 ay süreyle geri alınmasına ilişkin 06.08.2017 tarih ve 3036 sayılı işlemin iptali istemiyle açılan davada, Adli Tıp Kurumu Ankara Grup Başkanlığı'nın 25.11.2008 tarih ve 342 sayılı yazısında zamanla orantılı olarak kan-alkol düzeyindeki azalma ile ilgili yapılan araştırmalarda, kan alkol düzeyinin bir saatte 12-20 mg/dl azaldığı, adli vakalarda, Adli Tıp Kurumu 5. İhtisas Kurulu'nca ortalama olarak kan alkol düzeyinin bir saatte 15 mg/dl (0,15 promil) azaldığının kabul edildiği, davacının teknik cihaz kullanılarak saat 04:21'de yapılan alkol kontrolünde 1,34 promil alkollü olduğunun tespit edildiği, davacıdan saat 05:18'de alınan kan örneğinin ... Hastanesi'nce tahlilinde ise 0,031 promil alkollü olduğunun belirtildiği ve söz konusu raporun polis nezaretinde gidilen hastanede alınan kan örneğine dayanması sebebiyle uyumsuzluk kapsamında hukuki anlamda delil olarak kabulünün zorunlu olduğu, iki ölçüm arasında 57 dakikalık zaman farkı bulunduğu, davacının kanındaki alkol oranı saat 05:18'de 0,10 promil olarak kabul edilebile yarıdaki bilimsel açıklamalar çerçevesinde 57 dakika için 14,25 mg/dl (0,14 promil) eklendiğinde dahi (0,24 promil ile) davacının hususi otomobil sınıfındaki araçlar için belirlenen yasal sınırın (0,50 promil) altında alkollü olduğunun kabulü gerektiğinden, davacının mevzuat hükümlerince belirlenen sınırın altında alkollü olarak araç kullandığı anlaşılmakla, hakkında tesis olunan

Trafik kazası sonucunda sürücünün ölmesi veya alkolmetre cihazına üfletemeyecek kadar yaralanmış olması hâlinde, sevk edildiği sağlık kuruluşunda vücudundan kan örnekleri alınarak vücuttaki alkol miktarı tespit edilir. Yapılan tespit sonucunda alkollü olduğu anlaşılanlar hakkında ayrıca eylemine uygun 2918 sayılı Kanununun 48. maddesinin ilgili fıkrasına göre işlem yapılacaktır (Yönetmelik 97/5-c).

Alkol tespiti için kullanılacak teknik cihazların sahip olacağı asgari koşullar ile diğer usul ve esaslar Yönetmelikte gösterileceği kanunda belirtilmiştir (m.48/son fıkra). Anılan bu düzenlemeye dayalı olarak da trafik görevlilerince sürücülerin alkol oranlarının tespitinde uygulanacak usul ve esaslar Yönetmeliğin 97/3. maddesinde ayrıntılı olarak düzenlenmiştir.

Sürücülerin alkol oranlarının tespitinde; tarih, saat ve ölçüm sonucu ile cihaza ait seri numarasını gösterir çıktı verebilen ve kalibrasyon ayarı yapılmış teknik cihazlar kullanılacaktır (Yönetmelik 97/3-a). Uygulamada “alkolmetre” adı verilen bu cihazın kalibrasyon ayarları yapılmış olması önemlidir. Eğer cihazın süresi içinde kalibrasyon ayarı yapılmamışsa bu cihazla yapılan ölçümler nedeniyle verilen idari para cezaları ve idari yaptırımlar dava konusu olması halinde Mahkeme tarafından iptal edilecektir. Alkolmetre ile yapılan ölçüm sonucunun çıktısında ölçüm tarihi, ölçüm saati ve cihaza ait seri numarası yer almalıdır. Ayrıca kişinin alkollü araç kullandığına dair sağlıklı tespit yapılması gerektiği de açıkça ifade edilmiştir²⁹.

dava konusu işlemden hukuka uyarlık bulunmadığı gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline karar veren İzmir 5. İdare Mahkemesi'nin 16/02/2018 gün ve E: 2017/1213, K: 2018/203 sayılı kararının onanması hakkında İzmir Bölge İdare Mahkemesi 5. İdari Dava Dairesi, 18/09/2018, E.2018/1457, K.2018/1849 sayılı kararı; İzmir Bölge İdare Mahkemesi 5. İdari Dava Dairesi, 22/03/2018, E.2018/522, K.2018/588 sayılı kararı.

- 29 *Davacının, 11/03/2017 tarihinde yapılan denetimde; teknik cihazla yapılmak istenen alkol ölçümünü yapılmasına izin vermediğinden bahisle 2918 sayılı Kanun'un 48/9. maddesi uyarınca sürücü belgesinin iki (2) yıl süre ile geri alınmasına ilişkin 11/03/2017 gün ve 171198 sayılı işlemin iptali istemiyle açılan davada; uyuşmazlıkta, davacının, aracın seyir halinde olmadığı, park halindeyken içerisinde oturduğu iddiasında bulunduğu, idarece düzenlenen iki adet tutanakta, davacının park halinde olduğu ve ilerleme-yavaşlama yapmak suretiyle hareket halinde olduğuna dair iki ayrı tespitinin bulunduğu, anılan tutanaklarda söz konusu olayla ilgili (polis merkezinde davacının alkolmetreyi üflemediği reddetmesi) kamera kayıtlarının bulunduğu belirtilmesine rağmen dosyaya ilgili kamera kayıtlarının sunulmadığı, yine aynı tutanaklarda, davacının doktor raporuyla polis merkezine sevk edildiğinin belirtildiği, buna rağmen doktor raporunun da dosyaya sunulmadığı anlaşıldığı, bu durumda davacının, 2918 sayılı Kanun'un Kanununun 3. maddesi uyarınca, karayolunda motorlu veya motorsuz bir aracı veya taşıtı sevk ve idare eden “sürücü” olduğu hususunda şüpheye yer bırakmayacak şekilde somut olarak ortaya konulmadığı gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline ilişkin İstanbul 4. İdare Mahkemesi'nce verilen 29/12/2017, E:2017/603, K:2017/2732 sayılı kararına karşı yapılan başvurunun reddine ilişkin İstanbul Bölge İdare Mahkemesi 8. İdare Dava Dairesi, 12/06/2018, E.2018/927,*

Teknik cihazla yapılan ölçüm sonucuna itiraz edilmesi durumunda tekrar ölçüm yapılmaz, yapılan işlemlere itiraz 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 27. maddesi kapsamında ilgili mahkemelere yapılır (Yönetmelik m.97/3-f³⁰). Anılan Kanuna göre ilgili mahkeme ise olayın gerçekleştiği yer sulh ceza mahkemesidir³¹.

K.2018/1079 sayılı kararı; *davacının işlemlerin tesis edildiği gün itibarıyla ... plakalı aracın sürücüsü olmadığı ve alkollü olarak araç kullanmadığının, aracı başka bir kişinin kullandığının adli tıp raporu ve ceza mahkemesi kararıyla kanıtlandığı, ayrıca davacıya ait gerçek sürücü belgesi ile el konulan sürücü belgesinde yer alan resimlerin birbirinden farklı olduğunun görüldüğü, belirtilen bu hususlar birlikte ele alınıp değerlendirildiğinde, denetim günü alkollü olarak araç kullanan kişi olmayan davacı hakkında tesis edilen işlemlerde hukuka uygunluk bulunmadığı gerekçesiyle iptaline dair İstanbul 8. İdare Mahkemesi'nce verilen 19/10/2017 tarih ve E:2017/1014, K:2017/2118 sayılı kararına karşı yapılan istinaf başvurusunun reddine ilişkin İstanbul Bölge İdare Mahkemesi 8. İdare Dava Dairesi, 23/05/2018, E.2018/270, K.2018/270, K.2018/960 sayılı kararı*

30 Yönetmeliğin bu hükmünün iptali istemiyle açılan davada Danıştay tarafından; *Anılan Kanuna dayanılarak çıkarılan 18.07.1997 tarih ve 23053 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Karayolları Trafik Yönetmeliği'nin 19.02.2014 tarih ve 28918 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan hali ile değişen "Alkol, uyuşturucu veya uyarıcı maddeler etkisi altında araç sürme yasağı" başlıklı 97. maddesinin trafik görevlilerince sürücülerin alkol oranlarının tespitinde uygulanacak usul ve esasları gösteren 3. fıkrasının dava konusu (f) bendinde ise; "Teknik cihazla yapılan ölçüm sonucuna itiraz edilmesi durumunda tekrar ölçüm yapılmaz, yapılan işlemlere itiraz 30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanununun 27 nci maddesi kapsamında ilgili mahkemelere yapılır." düzenlemesine yer verilmiştir. 48. maddede; rutin trafik denetiminde yapılacak alkol ölçümünün yeterli kabul edildiği, kontrolü yapan trafik ekiplerine sürücünün ölçüm sonucunu kabul etmemesi halinde başkaca bir işlem yapma görevi verilmediği ve ölçüm yapılan sürücü için itiraz usulüne yer verilmediği, ölümlül/ yaralanmalı veya maddi hasarlı trafik kazası halinde ise sürücülerin alkol ölçümünün yaptırılması zorunluluğu öngörülmüştür. Anılan maddede; trafik kazası halinde sürücülerin, cezai sorumlulukları ve bilhassa sigorta hukukuna ilişkin olmakla birlikte hukuki sorumluluklarında da doğru tespit ve değerlendirmeler yapılabilmesi için kazaya karışan sürücüler için ölçümü reddetme veya ölçüm sonucunu kabul etmemesi hallerinde tekrar ölçüm zorunluluğu düzenlenmiştir. Dava konusu Yönetmelikte ise Kanununun 48. maddesinin uygulanmasından farklı veya kişiler aleyhine herhangi bir sınırlamaya yer verilmeksizin, sürücülerin alkol ölçümü bir kez yapıldıktan sonra, Kanunda da itiraz usulü öngörülmediğinden, tekrar ölçüm yapılmayacağı belirtilmiştir. Bu nedenle dava konusu düzenlemede hukuka ve üst hukuk normlarına aykırılık bulunmamaktadır. Ayrıca Adli Tıp Kurumu Ankara Grup Başkanlığı'nın 25.11.2008 tarih ve 342 sayılı yazısında da kandaki alkol düzeyi tespit edilirken, solunum havasından yararlanarak Yönetmelikte belirtilen özellikleri haiz teknik cihaz kullanılması halinde cihazın, oldukça yeterli bilgi verebileceği mütalaa edilmiştir. Bu nedenle karayollarında can ve mal güvenliği açısından trafik düzenini sağlamak amacıyla kandaki alkol düzeyi ile araba kullanma arasındaki ilişki göz önünde bulundurularak birtakım önlemler alınmasında kamu yararı ve hizmet gereklerine de aykırılık bulunmamaktadır. Kaldı ki dava konusu düzenlemede, sürücünün alkol ölçüm sonucunu kabul etmemesi halinde kendi imkânlarıyla tekrar ölçüm yaptırmasına engel bir durum bulunmamakla birlikte idarece tesis edilen işlemlerin iptali talebiyle dava yoluna gidilebileceği açıktır. Bu anlamda düzenlemenin, sürücülerin hak arama hürriyetini engeller nitelikte olmadığı sonucuna varılmaktadır. denilerek istemin reddine karar verilmiştir. D.15.D, 10/10/2017, E.2015/5153, K.2017/5391 sayılı kararı.*

31 *Başvuru yolu:(1) İdarî para cezası ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin idarî yaptırım kararına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç on*

Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu'na göre, hakkında işlem tesis edilen kişinin alkollü araç kullanırken yakalanarak hakkında işlem tesis edilmesi gerekmemekte ve kişinin alkollü araç kullandığına dair kuvvetli deliller yeterli görülmektedir. Buna göre; *“davacının aracı park halindeyken, önündeki kamyonun manevra yaparken aracına çarptığını görmesi ve kamyon şoförünün olay yerinden ayrılması üzerine 155’i aradığı ve polis ekibinin olay yerine geldiği; ancak, ekibin işlem yapmayarak davacıyı ekip otosuna davet ettiği ve Polis Merkezine çağırdığı, Polis Merkezinde görevli polis memurları tarafından tutulan tutanağa göre, davacının karakola kendi aracıyla gittiği ve alkollü olduğunun anlaşıldığından bahisle, alkolmetre ile alkol ölçümü yapılmak istenildiği; ancak, davacının ölçüme izin vermediği, davacının karakola aracını kullanarak gelmesi ve alkollü olduğunun görülmesi, ayrıca aracın muayenesini geçirdiği gerekçeleriyle, ilk olarak 2918 sayılı Kanun’un 34. ve 48/5. maddelerine göre ceza tutanağı düzenlendiği, daha sonra, yanlış maddeden ceza verildiğinin anlaşılması üzerine, anılan Kanun’un 48/9. maddesine göre, kollukça teknik cihaz kullanılmasını kabul etmeyen davacı hakkında, sürücü belgesinin 2 yıl süreyle geri alınmasına ve idari para cezası verilmesine ilişkin dava konusu işlemlerin kurulduğu, temyiz istemine konu ısrar kararında her ne kadar, davacının seyir halinde olmayan aracını kullanmak zorunda bırakıldığı ifade edilmişse de, davacının kendi iradesiyle ya da mecbur kalarak, aracını kullanarak Polis Merkezine gittiğine şüphe bulunmadığından, 2918 sayılı Kanun’un 48. maddesinde, kolluk güçlerince yerine getirilecek işlemler, sürücünün hangi sebeple trafiğe çıktığı hususuna bağlanmadığı, her ne sebeple olursa olsun trafiğe çıkmış olan bir sürücü hakkında, gerekli görüldüğü takdirde alkol ölçümü yapılması Kanun’un emredici hükmü olup, ölçüm yapılmasına izin verilmemesi durumu da Kanun’da yaptırıma tabi tutulduğu, bakılan uyuşmazlıkta ise, polis merkezine aracıyla giden davacının alkollü olduğundan şüphelenilmesi üzerine alkol ölçümü yapılmak istendiği; ancak, davacının izin vermemesi üzerine dava konusu işlemlerin kurulduğu görülmekte olup, 2918 sayılı Kanun’un 48/9. maddesi uyarınca, kollukça teknik cihaz kullanılmasını kabul etmediği sabit olan*

---

beş gün içinde, sulh ceza mahkemesine başvurulabilir. Bu süre içinde başvurunun yapılmamış olması halinde idarî yaptırım kararı kesinleşir. (2) Mücbir sebebin varlığı dolayısıyla bu sürenin geçirilmiş olması halinde bu sebebin ortadan kalktığı tarihten itibaren en geç yedi gün içinde karara karşı başvuruda bulunulabilir. Bu başvuru, kararın kesinleşmesini engellemez; ancak, mahkeme yerine getirmeyi durdurabilir. (3) Başvuru, bizzat kanunî temsilci veya avukat tarafından sulh ceza mahkemesine verilecek bir dilekçe ile yapılır. Başvuru dilekçesi, iki nüsha olarak verilir. (4) Başvuru dilekçesinde, idarî yaptırım kararına ilişkin bilgiler, bu karara karşı ileri sürülen deliller açık bir şekilde gösterilir. Dilekçede ayrıca, başvurunun süresinde yapılmasını engelleyen mücbir sebep dayanaklarıyla gösterilir. (5) İdarî yaptırım kararının mahkeme tarafından verilmesi halinde bu madde hükmü uygulanmaz (5326 sayılı Kanun m.27).

*davacı hakkında kurulan işlemlerde hukuka aykırılık, anılan işlemlerin iptali yolunda verilen kararda hukuki isabet görülmemiştir*³².

Danıştay'a göre, kişinin mevzuatta belirtilen sınır üstünde alkollü araç kullanması mevzuatta öngörülen idari yaptırımlarla cezalandırılması için yeterli olacaktır. Nitekim, konuya ilişkin bir kararında Danıştay 15. Dairesi, *İdare Mahkemesi kararında; "davacının yasal sınıрын üzerinde alkol aldığıнын kabulü ile hakkında alkollü olarak araç kullanmak suçundan yasal işlem yapılabilmesi için davacının idaresindeki aracın karayolunda seyir halinde iken trafik ekiplerince durdurulması ve mevzuata uygun ölçüm yapılması gerekirken, dernek binasına verilen zarar nedeniyle şikayette bulunmak amacıyla gitmiş olduğu polis merkezinde trafik ekiplerince yapılan ölçüm sonucu tanzim edilen tutanağa istinaden tesis edilen dava konusu işlemlerde hukuka uyarlık bulunmadığı" gerekçesiyle dava konusu işlemlerin iptaline karar verilmiş ise de, davacının sevk ve idaresindeki araç ile karakola gelmesi ve alkollü olduğundan şüphe edilmesi üzerine teknik cihaz kullanılarak yapılan alkol muayenesinde ve daha sonra hastanede yapılan ikinci ölçümde yasal sınıрын üzerinde alkollü olduğunun tespit edildiği, davacının karakolda vermiş olduğu müşteki ifade tutanağında da, derneğe ait binaya verilen zararın kendisine telefonla bildirilmesi üzerine "ben de aracım ile müracaatta bulunmak üzere ... Polis Merkezi Amirliğine geldim" şeklinde ifadede bulunduğu, uyumsuzluk kapsamındaki bilgi ve belgeler ile davacının ifadesi bir bütün halinde değerlendirildiğinde davacının yasal sınıрын üzerinde alkollü olarak araç kullandığı sabit olup, bundan bahisle uyumsuzluk konusu olayda davanın reddine karar verilmesi gerekirken, aksi yöndeki İdare Mahkemesi kararında hukuka uyarlık bulunmadığına hükmedilmiştir*³³.

III. İDARİ PARA CEZASI VE SÜRÜCÜ BELGESİNE EL KONULMASI YAPTIRIMLARI

Kanun koyucu alkollü araç kullanma eylemi nedeniyle hem idari para cezası hem de sürücü belgesine geçici olarak el koyma şeklinde

32 "D.15.D, 27/10/2015, E:2015/4574, K:2015/6737 sayılı kararıyla; davacının kamyon şoförü ile tartışmasını müteakip 155 polis imdat hattını aradığı sabit olmakla birlikte aracında işlem tesisini gerektiren herhangi bir maddi hasar bulunmadığı hususunun görevlilerce tutanak altına alındığı ve davacının bu yönde herhangi bir iddia ve başvurusunun da olmadığı, karakolda davacı ile kamyon şoförü arasında hakaret suçundan dolayı işlem tesis edildiği, olay yerine intikal eden polis ekiplerince polis aracı ile karakola götürülmesi teklif edilmesine rağmen kendi arabası ile karakola gittiği, karakola kendi aracı ile gelen davacının 'alkollü' olduğunun polis, mağdur ve tanık ifadelerinde belirtildiği, davacının sürücü olduğu ve alkollü olduğu şüphesi üzerine alkolmetre ile yapılmak istenilen alkol kontrolüne izin vermediği gerekçesiyle dava konusu işlemlerin tesis edildiği görülmekte olup, bundan bahisle tesis edilen işlemlerde hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmesi gerekirken, aksi yöndeki İdare Mahkemesi kararında hukuka uyarlık görülmediği gerekçesiyle bozulması" hakkında DİDDK, 01/02/2017, E.2016/3150, K.2017/283 sayılı kararı.

33 D.15.D, 16/05/2016, E.2016/85, K.2016/3571 sayılı kararı.

iki ayrı yaptırım düzenlemiştir³⁴. İdari para cezasının miktarı ile sürücü belgesine geçici olarak el konulma süresi olayın tekrerrürü durumunda artırım nedeni olarak öngörülmüştür. Buna göre, hususi araçlarda 0,50 promil, ticari araçlarda ise 0.21 promilin üzerinde alkollü olarak araç kullandığı tespit edilen şoföre ilk sefer için 700,00 TL idari para cezası ve sürücü belgesine altı ay süreyle el konulması cezası verilecektir. Alkollü araç kullanma fiilinin 5 yıllık tekrerrür süresi içinde tekrarı halinde ise bu yaptırımlar artırılmıştır³⁵. Beş yıllık tekrerrür süresi içindeki ilk tekrerrür durumunda (ikinci kerede) ilgili şoföre 877,00 TL idari para cezası ile sürücü belgesinin iki yıl süreyle geri alınmasına hükmedilecek iken üç

- 34 İdari yaptırımlar ve kolluk faaliyetleri konusunda ayrıntılı bilgi için bakınız. ÇAĞLAYAN, Ramazan, İdare Hukuku Dersleri, 6.Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2018.; ATAY, Ender Ethem, İdare Hukuku, 4.Bası, Turhan Kitabevi, Ankara, 2014.; SANCAKDAR, Oğuz, ve diğerleri, İdare Hukuku Teorik Çalışma Kitabı, 7.Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2018. ; AKYILMAZ, Bahtiyar/SEZGİNER, Murat/KAYA, Cemil, **Türk İdare Hukuku**, 9.Baskı, Savaş Yayınevi, Ankara, 2018. ;ÇAĞLAYAN, Ramazan, İdari Yargılama Hukuku, 10.Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2018.; AVCI, Mustafa ve diğerleri, Editör: AVCI, Mustafa/AKINCI, Müslüm, İdare Hukuku II, Lisans Yayıncılık, İstanbul, 2014. ;ÇAĞLAYAN, Ramazan, İdari Yargılama Hukuku, 10.Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2018.; GİRİTLİ, İsmet/BİLGİN, Pertev/AKGÜNER, Tayfun, İdare Hukuku, Der Yayınları, İstanbul, 2011.; GÖZÜBÜYÜK, A. Şeref/TAN, Turgut, İdare Hukuku Genel Esaslar, Cilt:1, Turhan Kitabevi, Ankara, 2016.; ÖZAY, İl Han, **Günüşünde Yönetim**, Alfa Yayıncılık, İstanbul, 2002.
- 35 16.10.2012 tarihinde alkolmetre ile yapılan kontrolde davacının yasal sınıırın üzerinde 0,21 promil alkollü olduğunun tespit edilmesi üzerine, ikinci defa alkollü olarak araç kullandığından bahisle dava konusu işlemlerin tesis edildiği, davacının birinci defa alkollü olarak araç kullanırken yakalandığı tarihin emniyetin trafik bilgi sisteminde 12.06.2008 olarak görüldüğü, davacı tarafından 16.10.2012 tarihinde alkollü olarak araç kullandığına ilişkin yapılan tespitte itirazda bulunulmamakla birlikte, 12.06.2008 tarihinde yapılan tespitte ilişkin olarak itirazda bulunulduğu ve kendisinin bu tarihte herhangi bir şekilde alkollü olarak araç kullanırken yakalanmasının söz konusu olmadığı iddia edildiği, dava konusu işlemlere ilişkin tutanaktaki imzaların kendisine ait olmadığı iddiasında ve imzayı atan kişiler hakkında da yetkili Cumhuriyet Başsavcılığı nezdinde şikâyetle bulunulduğu, yargılama süreci sonunda da imzaların davacıya ait olmadığı, bir başka kişi tarafından davacıya ait bilgi ve belgelerin kullanıldığı ve davacı adına imzanın atıldığı, bahsi geçen kişinin de 24.03.2015 tarihinde resmi belgenin düzenlenmesinde yalan beyan suçundan mahkûm olduğu, suç ve cezaların şahsiliği ilkesi uyarınca, suç teşkil eden bir fiili işleyen kişinin suç karşılığı öngörülen cezaya da katlanacak kişi olduğu tartışmasız olup, dava dosyasına sunulan bilgi ve belgelerin incelenmesinden; davacı dışındaki bir başka kişi tarafından davacının ehliyetinin kullanıldığı ve bu hususun adli merciler önünde de bizzat kullanan kişi tarafından ikrar edildiği, bahsi geçen hususun Türk Ceza Hukuku kapsamında suç oluşturduğu ve yapılan yargılama sonucunda da davacının ehliyetini kullanan kişinin bu suçtan mahkûm olduğu, dolayısıyla 12.06.2008 günü alkollü olarak araç kullanan kişinin davacı olmadığına ortaya konulduğu görülmekte olup, buna göre davacı hakkında 16.10.2012 tarihinde ilk defa alkollü olarak araç kullandığı gerekçesiyle idari yaptırım uygulanması gerekirken, bu tarihte ikinci defa alkollü olarak araç kullanırken yakalandığından bahisle tesis edilen dava konusu işlemlerde hukuka uyarlık bulunmadığından iptaline karar verilmesi gerekirken aksi yöndeki İdare Mahkemesi kararında hukuka uyarlık bulunmadığı hakkında D.15.D, 18.11.2015, E.2015/5119, K.2015/7735 sayılı kararı

ve daha fazlası alkollü araç kullanma fiilinin gerçekleşmesi durumunda ise 1.407,00 TL idari para cezası ile her seferinde ayrı ayrı olmak üzere sürücü belgesine beşer yıl süreyle el konulması (geri alınması) cezası verilecektir. Burada her el koymaya ilişkin süre bittikten sonra diğer süre işlemeye başlayacaktır³⁶ (m.48/5). Bir başka ifadeyle, dört kere alkollü araç kullanımı nedeniyle hakkında işlem tesis edilen bir kişinin toplamda 12 yıl 6 ay süreyle sürücü belgesine el konulmuş olacaktır³⁷.

Ayrıca yapılan tespit sonucunda, 1.00 promilin üzerinde alkollü olduğu tespit edilen sürücüler hakkında ayrıca Türk Ceza Kanunu'nun 179 uncu maddesinin üçüncü fıkrası hükümleri uygulanacaktır³⁸ (m.48/6). Bu kişiler

36 15.05.2010 tarihinde 2918 sayılı Kanununun 48/5.maddesini ikinci kez ihlali nedeniyle davacının sürücü belgesine el konulmasına dair işlemin tesis edildiği, fakat sürücü belgesini fiilen yanında bulundurmaması sebebiyle fiili olarak el konulmadığı, olay günü davacının karıştığı maddi hasarlı kaza sonucunda 11.07.2014 tarihli davalı idare işlemleriyle davacının sürücü belgesine fiili olarak el konulduğu ve el koyma üzerine açılan davada, davalı idare tarafından dava dosyasına sunulan sürücü belgesi iptal detaylarına ilişkin belge incelendiğinde; davacı hakkında birinci defa tesis edilen sürücü belgesinin geri alınmasına ilişkin işlemin başlangıç tarihinin 09.02.2006, bitiş tarihinin 08.08.2006 olduğu, davacı hakkında ikinci defa tesis edilen sürücü belgesinin geri alınmasına ilişkin işlemin ise başlangıç tarihinin 15.05.2010, bitiş tarihinin 14.05.2012 olduğu, 14.05.2012 tarihi itibarıyla davacının sürücü belgesine el konulmasına ilişkin yaptırımın sona erdiği ve bu tarihten sonra davacının ehliyetine fiili olarak el konulamayacağı görülmekte olup, bundan bahisle uyumsuzluk konusu olayda dava konusu işlemin iptaline karar verilmesi gerekirken, farklı gerekçeyle dava konusu işlemi iptal eden İdare Mahkemesi kararında sonucu itibarıyla hukuka aykırılık bulunmadığı hakkında D.15.D, 11/11/2015, E.2015/5499, K.2015/7408 sayılı kararı.

37 Yapılan ölçüm sonucunda yasal sınırların üzerinde alkollü olarak araç kullandığı tespit edilen sürücüye 2918 sayılı Kanununun 48 inci maddesinin 5. fıkrasında belirtilen miktarlarda idari para cezası verilerek, son ihlalin gerçekleştiği tarihten itibaren geriye doğru beş yıl içinde sürücü belgeleri birinci defasında altı ay, ikinci defasında iki yıl, üç veya üçten fazlasında ise her seferinde beşer yıl süreyle geri alınır (Yönetmelik m.97/3-b).

38 Trafik güvenliğini tehlikeye sokma : (1) Kara, deniz, hava veya demiryolu ulaşımının güven içinde akışını sağlamak için konulmuş her türlü işareti değiştirerek, kullanılamaz hâle getirerek, konuldukları yerden kaldırarak, yanlış işaretler vererek, geçiş, varış, kalkış veya iniş yolları üzerine bir şey koyarak ya da teknik işletim sistemine müdahale ederek, başkalarının hayatı, sağlığı veya malvarlığı bakımından bir tehlikeye neden olan kişiye bir yıldan altı yıla kadar hapis cezası verilir. (2) Kara, deniz, hava veya demiryolu ulaşım araçlarını kişilerin hayat, sağlık veya malvarlığı açısından tehlikeli olabilecek şekilde sevk ve idare eden kişi, iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (3) Alkol veya uyuşturucu madde etkisiyle ya da başka bir nedenle emniyetli bir şekilde araç sevk ve idare edemeyecek hâlde olmasına rağmen araç kullanan kişi yukarıdaki fıkra hükmüne göre cezalandırılır (5237 sayılı Kanun m.179);Mahkumiyet, 1.500,00 TL adli para cezasına ilişkin Antalya 13. Asliye Ceza Mahkemesi'nin 09/04/2018 tarih ve E.2018/49, K.2018/359 sayılı sanık hakkında trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçundan verilen mahkumiyet kararında; usule ve esasa ilişkin herhangi bir hukuka aykırılığın bulunmadığı, delillerde veya işlemlerde herhangi bir eksiklik olmadığı, ispat bakımından değerlendirmenin yerinde olduğu hakkında, Antalya Bölge Adliye Mahkemesi, 11.Ceza Dava Dairesi, 06.07.2018, E.2018/1889, K.2018/2041 sayılı kararı; İddia, sanık savunması, alkolmetre çıktısı, adli rapor,

hakkında trafik güvenliğini tehlikeye sokma fiilinden ceza soruşturması açılarak haklarında ceza davası açılarak mahkûmiyetlerine karar verilebilecektir³⁹. Bunun için, trafik zabıtasının bu hususa ilişkin tuttuğu tutanaklarla birlikte diğer ilgili bilgi ve belgeleri adli zabıtaya teslim etmesi ve kişin yapılan ölçüm sonucunda 1.00 promilin üstünde alkollü olması gerekmektedir. Alkol ölçümü yapılan kişinin 1.00 promilin altında alkollü

nüfus-sabika kayıtları ile tüm dosya kapsamından; sanık H'nın olay günü ... plaka sayılı aracı ile seyir halindeyken durdurularak yapılan alkol ölçümünde 1.09 promil alkollü olduğunun tespit edildiği ileri sürülerek trafik güvenliğini kasten tehlikeye sokmak suçundan TCK.nun 179/3 maddesi yollamasıyla TCK.nun 179/2 maddesi gereğince cezalandırılması istemi ile kamu davası açılmış ise de; Adli Tıp Kurumu 5. İhtisas Kurulu raporlarında istikrarlı bir şekilde vurgulandığı üzere; alkollü bir şekilde trafikte seyreden bir sürücünün alkol konsantrasyonu hangi seviyede olursa olsun bireysel farklılıklar göstermekle birlikte trafik güvenliği açısından değişen derecelerde risk oluşturabileceği, ancak bu durumun tehlike arz edecek düzeyde olup olmadığı, dolayısıyla sürücünün tesiri altında bulunduğu alkol seviyesinde araç kullanması halinde, güvenli sürüş yeteneğini kaybedip etmediği, bireyin o andaki sürüş ehliyetini belirleyebilecek dikkat, algı, denge, refleks, psikomotor ve nöromotor koordinasyon gibi nörolojik, nistagmus, akomodasyon, görme gibi oftalmolojik ve genel durumunun tespitine yönelik detaylı dahili muayenesine yönelik tıbbi verilerin değerlendirilmesi ile mümkün olabileceği, ancak böyle bir tespit yapılmamış olsa bile bireysel farklılıkları da elimine edebilecek şekilde 1.00 promilden yüksek olarak saptanan alkol düzeyinin, güvenli sürüş yeteneğini kaybettireceğinin, bilimsel olarak kabulü gerektiği, sanık H'nın olay günü yol kontrolünde durdurularak saat 02:06'da yapılan ölçümünde 1.09, saat 02:27'de alınan adli raporunda ise 0.93 promil alkollü olduğunun tespit edildiği, Yargıtay 12.Ceza Dairesi Başkanlığının 04/05/2016 tarih, 2015/11005 Esas, 2016/7868 Karar sayılı ilamında da belirtildiği üzere; ölçümler arasındaki saat farkının kısalığı dikkate alındığında sanığın lehine olan ikinci raporun esas alınmasının gerektiği, 1 saatte alkol miktarının 0.12-0.20 promil arasında düştüğü dikkate alındığında, lehine olan alt düzeydeki alkol miktarı 0.93 promile eklendiğinde sanığın yakalandığı saatteki alkol miktarının yaklaşık 0.99 promil olarak 1.00 promilin altında kaldığı, buna göre 0.99 promil derecesinde alkol kullanılmış olmasının kazası bulunmayan sanık hakkında trafik güvenliğini kasten tehlikeye sokmak suçundan cezalandırılması için yeterli olamayacağından CMK.nun 280/1-(a) maddesi de dikkate alınarak sanık tarafından yapılan istinaf başvurusunun kabulüne ve ilk derece mahkeme kararının kaldırılmasına, Sanık hakkında Isparta Cumhuriyet Başsavcılığının 09/01/2018 tarih, 2018/177 Esas sayılı iddianamesi ile trafik güvenliğini kasten tehlikeye sokmak suçundan TCK.nun 179/3 maddesi yollamasıyla TCK.nun 179/2 maddesi gereğince cezalandırılması istemi ile açılan kamu davasında; atılı suçun unsurlarının oluşmadığı, buna göre yüklenen eylemin kanunda suç olarak tanımlanmadığı anlaşıldığından CMK.nun 223/2-(a) maddesi gereğince beraatı hakkında, Antalya Bölge Adliye Mahkemesi 11. Ceza Dava Dairesi, 05.07.2018, E.2018/1862, K. 2018/2003 sayılı kararı.

- 39 Yapılan tespit sonucunda 1,00 promilin üzerinde alkollü olduğu tespit edilen ve 2918 sayılı Kanununun 48 inci maddesine göre işlem yapılan sürücüler, haklarında ayrıca 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 179 uncu maddesinin üçüncü fıkrası hükümlerine göre adli işlem yapılmak üzere mahalli zabıtaya teslim edilir (Yönetmelik m.97/3-d);Antalya 3. Asliye Ceza Mahkemesinin 25/01/2018 tarih, E.2017/336, K.2018/8 sayılı sanık hakkında trafik güvenliğini kasten tehlikeye sokmak suçundan verilen 2 ay 15 gün hapis cezasına ilişkin mahkûmiyet kararında; sanık lehine olan 1.14 promil olarak ölçülen alkol miktarı dikkate alındığında, usule ve esasa ilişkin herhangi bir hukuka aykırılığın bulunmadığı, delillerde veya işlemlerde herhangi bir eksiklik olmadığı, ispat bakımından değerlendirmenin yerinde olduğu saptandığından istinaf başvurularının reddi hakkında Antalya Bölge Adliye Mahkemesi, 11.Ceza Dava Dairesi, 21.09.2018, E.2018/2522, K.2018/2289 sayılı kararı.

olmasına rağmen almış olduğu alkolün etkisiyle güvenli bir şekilde araç sevk ve idare edemeyecek durumda olduğu tutanakla tespit edilmesi halinde de TCK'nın yukarıda anılan maddesi uyarınca işlem yapılmak üzere bilgi ve belgeler mahalli zabıtaya teslim edilebilir (Yönetmelik m.97/3-e). Adli yargı yerinde bu konuda yapılan yargılama sonucuna göre idari yargı yerinde verilen kararında değiştiği de görülmektedir⁴⁰.

Hususi otomobiller için 0.50 promilin ticari araçlar için ise 0.20 promilin üzerinde alkollü araç kullanımı nedeniyle trafik kazasına neden olan kişiler hakkında da eylemleri nedeniyle Türk Ceza Kanunu uyarınca işlem yapılacaktır (m.48/7; Yönetmelik m.97/5-ç).

Alkolün kandaki miktarını tespit amacıyla, kollukça teknik cihazlar kullanılmasını kabul etmeyen sürücülere⁴¹ 2.000,00 Türk Lirası idari para cezası verilir ve sürücü belgesi iki yıl süreyle geri alınacağı hüküm altına alınarak sürücülerin bu ölçümü yapmasından kaçınmasının önüne geçilmek istenilmiştir⁴² (m. 48/9 ve Yönetmelik 97/3-c⁴³). Bu düzenleme

40 *Belirlenen sınırdan üzerinde alkollü araç kullandığı gerekçesiyle dava konusu işlemler tesis edilmiş ise de, aynı olay nedeniyle İstanbul 60.Asliye Ceza Mahkemesinin E:2017/218 sayılı dosyasında davacı hakkında, "Alkol ve Uyuşturucu Maddelerin Etkisi Altındayken Araç Kullanma" suçuyla dava açıldığı, yargılama sonucunda; sanığın araç kullandığına ilişkin herhangi bir tanık bulunmadığı, üzerine atılı suçu işlediğine ilişkin şüpheden uzak, inandırıcı, yeterli, kanuni başka bir delil de elde edilemediği belirtilerek beraat karar verildiği, Asliye Ceza Mahkemesinin anılan kararı dikkate alındığında, davacının alkollü araç kullandığının somut bilgi belgelerle ortaya konulduğundan bahsedilemeyeceği sonucuna ulaşıldığından davacının alkollü araç kullandığının hukuken kabul edilebilir açık, kesin ve tereddütte yer bırakmayan somut bilgi belgelerle ortaya konulmadığından tesis edilen işlemlerde hukuka uyarlık bulunmadığı hakkında İstanbul Bölge İdare Mahkemesi 8. İdare Dava Dairesi, 24/10/2018, E.2018/1054, K.2018/1509 sayılı kararı.*

41 *Davacının kollukça teknik cihazlar kullanılmasını kabul etmediğinden bahisle 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 48/9 maddesi uyarınca sürücü belgesinin 2 yıl süreyle geri alınmasına ve idari para cezası verilmesine ilişkin işlemlerin iptali istemiyle açılan davada, olay günü otoyol bağlantılı yolda sabit radar uygulaması yapan sivil radar ekibinin kamera görüş alanında aracını durdurularak tek başına inen davacının yanına ekipten bir personelin gittiği, akabinde olay mahalline istenilen resmi ekip tarafından davacının alkolmetreyi üflemesinin istenildiği, davacının alkolmetre cihazına üflemeyi reddetmesi üzerine alkolmetre ret çıktısının alınarak dava konusu işlemlerin tesis edildiği ve bahsi geçen hususların tutanak altına alınarak görevlilerce imzalanmış olduğu, İdare Mahkemesi kararında her ne kadar "davacının aracının seyir halinde olmadığı, dolayısıyla alkollü olarak araç kullandığının tespit edilemediği" belirtilmiş ise de, dava dosyasında yer alan olay gününe ait CD' deki görüntüler incelendiğinde; "aracın hareket halinde olduğu ve davacı tarafından kullanıldığı" hususunun tartışmasız olduğu, dosya kapsamındaki tüm bilgi ve belgelerin değerlendirilmesinden davacının kollukça teknik cihazlar kullanılmasını kabul etmediğinin açık olduğu görülmekte olup, bundan bahisle uyumsuzluk konusu olayda davanın reddine karar verilmesi gerekirken, aksi yöndeki İdare Mahkemesi kararında hukuka uyarlık görülmediği hakkında D.15.D, 27.10.2015, E.2015/2990, K.2015/6749 sayılı kararı.*

42 *Teknik cihaz kullanılmasını kabul etmeyen sürücüye 2918 sayılı Kanunun 48 inci maddesinin dokuzuncu fıkrasında belirtilen miktarda idari para cezası verilir ve sürücü belgesi iki yıl süreyle geri alınır (Yönetmelik m.97/3-c).*

43 *18.07.1997 tarih ve 23053 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Karayolları Trafik Yönetmeliği'nin 19.02.2014 tarih ve 28918 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan hali ile değişen "Alkol, uyuşturucu*

ile birlikte artık üçüncü fıkrada düzenlenen teknik cihazla ölçümü kabul etmeme olasılığı da ortadan kalkmış bulunmaktadır⁴⁴. Alkollü araç kullanmadığına inanan kişi alkolmetre ile ölçümü yaptıracak ve ardından sonuca itiraz edecekse kandan en yakın sağlık kuruluşunda ölçüm yapılmasını sağlayacaktır. Yasal sınırların üzerinde alkollü olarak araç kullandığı tespit edilen sürücüler teknik cihaz kullanılmasını kabul etmeyen ve bu nedenle hakkında işlem yapılan sürücüler araç kullanmaktan men edilecektir⁴⁵ (Yönetmelik 97/3-ç⁴⁶).

veya uyarıcı maddeler etkisi altında araç sürme yasağı” başlıklı 97. maddesinin trafik görevlilerince sürücülerin alkol oranlarının tespitinde uygulanacak usul ve esasları gösteren 3. fıkrasının (c) bendinde ise; “Teknik cihaz kullanılmasını kabul etmeyen sürücüye 2918 sayılı Kanununun 48 inci maddesinin dokuzuncu fıkrasında belirtilen miktarda idari para cezası verilir ve sürücü belgesi iki yıl süreyle geri alınır.” düzenlemesi yer almaktadır. Dava konusu edilen bu düzenleme; 2918 sayılı Kanununun 48. maddesinin 9. fıkrası ile aynı içeriktedir ve fıkranın uygulanmasını göstermektedir. Anılan Kanununun 48. maddesinin 9. fıkrasının Anayasa’ya aykırılık itirazını değerlendiren Anayasa Mahkemesi’nin 02.10.2014 tarih ve E:2014/65, K:2014/150 sayılı kararıyla reddedilmiş olması nedeniyle dava konusu düzenlemede, hukuka ve üst hukuk normlarına aykırılık bulunmamaktadır. D.15.D, 10/10/2017, E.2015/5153, K.2017/5391 sayılı kararı; D.15.D, 10/10/2017, E.2014/10116, K.2017/5392 sayılı kararı.

- 44 *Davacıya olay günü trafik ekiplerince alkol kontrolü yapılmak istendiği ancak alkolmetre cihazına üfleme reddetmesi üzerine hakkında Karayolları Trafik Kanunu’nun 48/9 maddesi gereği işlem tesis edildiği, olaya ilişkin kolluk görevlilerince tutanak düzenlendiği ve alkolmetre ret çıktısının davacı tarafından imzalandığı, olayda mevcut deliller çerçevesinde davacının alkolmetre cihazına üfleme reddettiği hususunun sabit olduğu ve dava konusu işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı görüldüğünden, uyuşmazlık konusu olayda davanın reddine karar verilmesi gerekirken, aksi yöndeki İdare Mahkemesi kararında hukuka uyarlık görülmediği hakkında D.15.D, 27/10/2015, E.2015/1771, K.2015/6750 sayılı kararı.*
- 45 *2918 sayılı Kanununun yukarıda bahsi geçen 48. Maddesi hükmü uyarınca sürücülerin kollukça teknik cihazlar kullanılarak ölçüm yapılmasını kabul etmeleri zorunlu olup, bu kuralın istisnası olarak bahsi geçen maddede; kişinin yaralanmalı veya ölümlü ya da kollukça müdahil olunan maddi hasarlı trafik kazasına karışması hâlinde ölçüme itiraz edebilmeleri veya cihaz ile ölçüm yapılmasına müsaade etmemeleri halleri yer verilmiştir. Uyuşmazlık konusu olayda ise; olay günü meydana gelen maddi hasarlı kaza sonucunda davacı hastaneye kaldırılmış, hastanede ölçüm yapılmasına müsaade etmemiş ve akabinde hastaneden ayrılmış olup, somut olayda artık davacının ölçüm yapılmasına müsaade etmeme hakkı bulunduğundan bahsetme imkânı bulunmamaktadır. Bundan bahisle kollukça teknik cihazlar kullanılmasını kabul etmediği sabit olan davacı hakkında tesis edilen dava konusu sürücü belgesinin 2 yıl süreyle geri alınmasına ilişkin işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmesi gerekirken aksi yöndeki İdare Mahkemesi kararında hukuka uyarlık bulunmadığı hakkında D.15.D, 11/11/2015, E.2015/3863, K.2015/7413 sayılı kararı; D.15.D, 21/10/2015, E.2015/864, K.2015/6363 sayılı kararı; Davacının kollukça teknik cihazlar kullanılmasını kabul etmediği hususu tutanak ile sabit ve işlem tarihinde yürürlükte bulunan mevzuat hükümlerine göre de ölçüme veya ölçüm sonucuna itiraz eden sürücülerin sağlık kuruluşuna sevkine yönelik herhangi bir yükümlülük bulunmamakta olup, bundan bahisle davanın reddine karar verilmesi gerekirken, aksi yöndeki kararda hukuka uyarlık görülmediği hakkında, D.15.D, 09/10/2015, E.2015/540, K.2015/5882 sayılı kararı; İzmir Bölge İdare Mahkemesi 5. İdari Dava Dairesi, 18/09/2018, E.2018/1736, K.2018/1853 sayılı kararı.*
- 46 *Karayolları Trafik Yönetmeliği’nin 97. maddesinin 3. fıkrasının dava konusu (ç) bendinde ise; “Yasal sınırların üzerinde alkollü olarak araç kullandığı tespit edilen*

Alkolmetre cihazını üflemeği reddedenlere idari para cezası ve sürücü belgesinin el konulması cezasının verileceğine ilişkin bu hükmün uygulanmaya başlaması üzerine aynı fiil nedeniyle mükerrer cezalandırma olup olmayacağı tartışma konusu olmuştur. Danıştay tarafından önüne gelen uyuşmazlıklarda her iki durumun kanunda ayrı ayrı düzenlendiği ve ayrı ayrı fiillerin yaptırma bağlandığı ifade edilerek her iki eyleminde birlikte cezalandırılabilmesine hükmedilmiştir. Anılan karara bakıldığında; “09.10.2015 tarihinde adli olayı müteakip trafik ekiplerince yapılan alkol denetiminde davacının alkolmetreye üflemede direndiği, sürücü belgesi istenilmesine rağmen göstermediği ve 2918 sayılı Kanun’un 48/9 maddesi uyarınca sürücü belgesinin 2 yıl süreyle geri alınarak aynı sebeple idari para cezası verildiği, daha sonra davacının olay yerine gelen asayiş ekiplerince hastaneye götürüldüğü, hastanede yapılan ölçümde 1,90 promil alkol tespit edilmesine istinaden davacının alkollü olarak araç kullandığından bahisle 2918 sayılı Kanununun 48/5 maddesi uyarınca sürücü belgesine 6 ay süreyle el konulduğu ve idari para cezası verildiği, olayda davacının ilk önce yapılmaya çalışılan alkol ölçümüne direndiği ve sürücü belgesi istenildiği halde vermediği, hastaneye götürülmesi üzerine de hastanede yapılan ölçümde de yüksek derecede alkollü olduğunun tespit edildiği görülmektedir. İdare Mahkemesince “tespitlerin her ikisinin de aynı denetime ilişkin olduğu” gerekçesiyle dava konusu işlemlerin iptaline karar verilmişse de, 2918 sayılı Kanununun 48/9. maddesinde yaptırma bağlanmış olan denetime uyulmaması eyleminin anılan Kanununun 48/5. maddesinde yaptırma bağlanmış olan alkollü araç kullanımı eyleminden bağımsız ve farklı bir eylem olması, etkili bir trafik denetiminin yapılması ve kamu otoritesinin sağlanması için öngörülen yaptırım ile alkollü araç kullanımı eylemi için öngörülen yaptırımın koruduğu hukuki değerlerin farklılığı dikkate alındığında her bir eylemin ayrı ayrı cezalandırılması gerektiği, davacının alkollü olduğu hususu tıbbi olarak ortaya konulduğuna göre de, davacının yasal sınıırın üzerinde alkollü olarak araç kullandığından bahisle 2918 sayılı Kanununun 48/5 maddesi uyarınca sürücü belgesine 6 ay süreyle el konulmasına ve idari para cezası verilmesine ilişkin işlemler yönünden de davanın reddine karar verilmesi gerekirken aksi yöndeki İdare Mahkemesi kararında hukuka uyarlık bulunmamaktadır⁴⁷.

sürücüler ile teknik cihaz kullanılmasını kabul etmeyen ve bu nedenle hakkında işlem yapılan sürücüler araç kullanmaktan men edilir.” düzenlemesine yer verilmiştir. Bu durumda alkollü olduğu veya alkol ölçümünü reddettiği gerekçesiyle sürücü belgesinin geri alınması kişinin, geri alma süresi boyunca araç kullanmaktan yasaklılığını ifade etmektedir. Yukarıda aktarılan yasal düzenlemeler karşısında, Kanunda yer alan sebeplerle sürücü belgesi geri alınan kişinin araç kullanmaktan men edileceğini düzenleyen ve bir anlamda kanuni düzenlemelerin tekrarı mahiyetindeki dava konusu Yönetmelik maddesinde hukuka, kamu yararı ve hizmet gereklerine aykırılık bulunmamaktadır. D.15.D, 10/10/2017, E.2015/5153, K.2017/5391 sayılı kararı.

47 D.15.D, 03/04/2017, E.2016/8344, K.2017/1498 sayılı kararı; D.15.D, 17/10/2016, E.2016/893, K.2016/4956 sayılı kararı.

Danıştay bu kararından önceki tarihli bir başka kararında ise; sürücülerin kollukça alkolmetre kullanılmasını kabul etmediklerinden bahisle bu fiillerine karşılık gelen idari yaptırımların uygulanmasını müteakip, alkollü olduklarının da tespiti üzerine ayrıca alkollü araç kullanmalarından dolayı da idari yaptırım uygulanması durumunda mükerrerlik söz konusu olacak, 2918 sayılı Kanun ile esas amaçlanan husus alkollü veya uyuşturucu /uyarıcı madde almış olarak araç kullanan sürücülerin tespiti ve cezalandırılması olduğu ve uyumsuzluk konusu olay kapsamında davacıya alkollü araç kullanmaktan dolayı da ayrıca idari yaptırım uygulandığından bahisle de; 'kollukça teknik cihazlar kullanılmasını kabul etmeme' fiilinden dolayı uygulanan idari yaptırımlar mükerrer ve hukuka aykırı hale geleceğini ifade ettikten sonra her ne kadar davacı hakkında 'kollukça teknik cihazlar kullanılmasını kabul etmeme' fiilinden dolayı idari para cezası verilmiş ise de, müteakip süreçte hastanede yapılan kontrolde davacının alkollü olduğu tespit edilmiş ve "Alkol, Uyuşturucu veya Uyarıcı Maddelerin Etkisi Altında Araç Sürme Yasağı" başlıklı madde ile hedeflenen nihai amaç hâsıl olmuş, bir başka deyişle sürücünün 'alkollü' olduğu tespit edilmiş ve bahsi geçen kabahate karşılık gelen idari para cezası verilmiş ve sürücü belgesi geri alınmış olup, açıklanan nedenlerle uyumsuzluk konusu olayda 'kollukça teknik cihazlar kullanılmasını kabul etmediğinden' bahisle tesis edilen işlemde hukuka uygunluk bulunmadığı gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline karar verilmesi gerekirken, aksi yöndeki İdare Mahkemesi kararında hukuka uyarlık görülmediği şeklinde ifade edilmiştir⁴⁸. Danıştay önceki kararlarından vazgeçerek burada iki ayrı eylem düzenlendiği ve her eylemin ayrı ayrı idari yaptırıma konu edilebileceği yönündeki içtihadı benimsemiştir.

Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu da Danıştay'ın bu görüşünü benimsemiş vebu hususu 2918 sayılı Kanun'un 48. maddesinde, alkollü araç kullanma ve kollukça teknik cihazlar kullanılmasını kabul etmeme fiilleri, ayrı ayrı ceza gerektiren fiiller olarak düzenlenmiştir. Ceza hukukunda, aynı somut ya da soyut olgular nedeniyle failin cezasının haksız yere ikinci kez artırılması ya da

48 D.15.D, 05/02/2016, E.2015/9217, K.2016/612 sayılı kararı; Alkolmetreyi üflemeyle reddeden sürücüye müeyyide olarak iki yıl ehliyetine el konulması ve 2.000-TL para cezası uygulaması öngörülmüş iken, bu eyleminin sonrasında sürücünün alkollü olup olmadığına teknik cihaz kullanılarak veya kan alımı yoluyla yapılan muayene sonucunda ortaya konulmasıyla artık sürücünün görevinin muayenesine direnme eyleminin varlığı sona ermiş olacak, başka bir anlatımla sürücünün şüpheli durumu açıklığa kavuştuğundan muayene ettirmeme fiili ortadan kalkmış olacaktır. Buna göre de aynı sürücünün ilk eyleminin devamında durumunda farklılık meydana gelmiş olduğundan alkolmetreyi üfleme talebine karşı direnmeden söz edilemeyeceğinden bu fiile karşılık olarak Yönetmelikte öngörülen cezanın verilmesi de mümkün olmayacaktır. Bu durumda, kollukça teknik cihazlar kullanılmasını kabul etmeme fiiliyle beraber sonrasında muayenesi yapılmış olan sürücülerin ikinci fiili nazara alınmak suretiyle belirlenen cezanın uygulanması veya alkolsüz olması durumunda ise herhangi bir müeyyide uygulanmaması gerekmektedir. D.15.D, 18/11/2015, E.2015/3915, K.2015/7728 sayılı kararı; D.15.D, 21/10/2015, E.2015/902, K.2015/6374 sayılı kararı.

indirilmesi yasağını ifade eden mükerrer değerlendirme yasağı kapsamında konu değerlendirildiğinde, her iki fiilin birbirinden bağımsız fiiller olduğu ve her bir fiil için Kanun'da farklı cezalar öngörüldüğü görülmekte olup, sürücülerin alkollü araç kullanma ve kollukça teknik cihazlar kullanılmasını kabul etmeme fiillerini işlemeleri durumunda, bu fiiller için öngörülen cezalar ile cezalandırılmaları, mükerrer değerlendirme yasağı kapsamında değerlendirilemez şekilde ifade etmiştir⁴⁹.

Ancak bazı bölge idare mahkemeleri Danıştay'ın yukarıda anılan içtihadından ayrılmıştır. Nitekim İstanbul Bölge İdare Mahkemesince önüne gelen bir davada "Davacı tarafından, yasal sınırmın üzerinde alkollü araç kullanıldığından bahisle sürücü belgesinin 6 ay süreyle geçici olarak geri alınmasına ve alkolmetre ile ölçüm yapılmasını kabul etmediğinden bahisle sürücü belgesinin 2 yıl süreyle geçici olarak geri alınmasına ilişkin 20/11/2016 gün ve 398 sayılı sürücü belgesi geri alma tutanağının iptali istemiyle açılan davada; uyuşmazlık konusu olayda, her ne kadar davacı hakkında 'kollukça teknik cihazlar kullanılmasını kabul etmeme' fiilinden dolayı idari para cezası verilmiş ise de, müteakip süreçte hastanede yapılan kontrolde davacının alkollü olduğu tespit edilmiş ve 'Alkol, Uyuşturucu veya Uyarıcı Maddelerin Etkisi Altında Araç Sürme Yasağı' başlıklı madde ile hedeflenen nihai amaç hâsıl olmuş, bir başka deyişle sürücünün 'alkollü' olduğu tespit edilmiş ve bahsi geçen kabahate karşılık gelen sürücü belgesi 6 ay süreyle geri alınmış olup, uyuşmazlık konusu olayda 'kollukça teknik cihazlar kullanılmasını kabul etmediğinden' bahisle tesis edilen dava konusu işlemin trafik sürücü belgesinin 2 yıl süreyle geri alınmasına ilişkin kısmında hukuka uyarlık görülmediği, davacının hastaneye sevki üzerine

49 Davacının olay günü trafik ekiplerini göreyerek durduğu ve aracın şoför koltuğundan inerek kaçmaya başladığı, kaçarken düşmesi üzerine yakalandığı ve üzerinde silah tespit edildiği, trafik ekiplerince alkol kontrolü yapılmak istenildiği; ancak, alkolmetre cihazına üfleme reddetmesi üzerine hakkında, Karayolları Trafik Kanunu'nun 48. maddesinin dokuzuncu fıkrası uyarınca ehliyetin geri alınması ve trafik para cezası verilmesine ilişkin işlemlerin tesis edildiği, davacının üzerinde bulunan ruhsatsız silah nedeniyle olay yerine çağrılan asayiş ekiplerince polis merkezine götürüldüğü, adli işleme esas olmak üzere sevk edildiği hastanede yapılan kontrol sonucu 1,98 promil alkollü olduğunun tespit edilmesi üzerine yine aynı Kanunun 48. maddesinin 5. fıkrası uyarınca ehliyetin geri alınması ve trafik para cezası verilmesine ilişkin işlemlerin tesis edildiği, davacının, Karayolları Trafik Kanunu'nun 48. maddesinin dokuzuncu fıkrası uyarınca tesis edilen işlemlerin iptali istemiyle açtığı davada; davacının alkollü olarak araç kullandığından bahisle, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 48. maddesinin 5. fıkrası uyarınca sürücü belgesinin geri alınması ve davacıya trafik idari para cezası verilmesine ilişkin işlemlerin dayanağı olan tespitler incelendiğinde ise; davacının aracın şoför koltuğundan inip kaçmaya başladığı hususunun, polis memurlarınca tutulan tutanak ile sabit olduğu ve üzerinde ruhsatsız silah bulunması nedeniyle götürüldüğü adli muayene sonucunda kanuni sınırmın (0,50 promil) üzerinde alkollü olduğu hususunun saptandığı görülmekte olup, davacı hakkında, alkollü araç kullandığından bahisle tesis edilen işlemlerde hukuka aykırılık ve anılan işlemlerin iptali yolunda verilen İdare Mahkemesi kararında hukuki isabet görülmediği hakkında DİDDK, 16.01.2017, E.2016/4411, K.2017/17 sayılı kararı.

kan alınmak suretiyle yapılan ölçüm neticesinde 1,86 promil oranında alkollü olduğunun tespit edildiği, bu oranın yasal sınıırın üzerinde olduğu açık olup, davacının sübuta eren bu filinin karşılığı olarak davacının sürücü belgesinin 6 ay süreyle geri alınmasında hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle, davacının teknik cihazlar kullanılmasını kabul etmediğinden dolayı sürücü belgesinin 2 yıl süreyle geri alınmasına ilişkin işlemin iptaline, yasal sınıırın üzerinde alkollü araç kullandığından bahisle sürücü belgesinin 6 ay süreyle geçici olarak geri alınmasına ilişkin işlem yönünden davanın reddine ilişkin Bursa 3. İdare Mahkemesi'nce verilen 09/03/2017 tarih ve E:2016/1775, K:2017/406 sayılı kararın, davanın iptale ilişkin kısmına; davalı idarece istinaf başvurusu üzerine İstanbul Bölge İdare Mahkemesince anılan istem reddedilmiştir⁵⁰. Anılan kararıyla İstanbul Bölge İdare Mahkemesi de Danıştay'ın bu konudaki son içtihadından ayrılmış ilk kararlarındaki içtihadını kabul etmiştir⁵¹. Benzer yöndeki Danıştay'ın önceki içtihadı gibi kararlar İzmir Bölge İdare Mahkemesince de verilmiştir⁵².

50 İstanbul Bölge İdare Mahkemesi 8. İdare Dava Dairesi, 26/09/2017, E.2017/1769, K.2017/1494 sayılı kararı; İstanbul Bölge İdare Mahkemesi 8. İdare Dava Dairesi, 23/10/2018, E.2018/1115, K.2018/1477 sayılı kararı; Davacının sürücüsü olduğu ... plakalı aracın 13/03/2016 tarihinde karıştığı maddi hasarlı trafik kazası sonrası davacının alkolmetre ile alkol ölçümünü reddettiği iddiasıyla 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 48/9. maddesi uyarınca iki yıl süreyle sürücü belgesine el konulmasına ilişkin 13/03/2016 günlü işlemin iptali istemiyle açılan davada; davacı tarafından, alkol testinin Adli Tıpta yapılmasının talep edildiği ve Adli Tıpta yapılan alkol testi sonrasında, davacının alkollü olması nedeniyle hakkında 2918 sayılı Kanun'un 48/5. maddesine göre ayrıca sürücü belgesine altı ay süreyle el konulmasına dair işlemin tesis edildiği anlaşıldığından, davacının sürücü belgesine alkolmetreyi üflemediği iddiasıyla iki yıl süreyle el konulmasına ilişkin işlemde hukuka uygunluk bulunmadığı gerekçesiyle iptaline ilişkin İstanbul 12. İdare Mahkemesi'nce verilen 27/04/2017 tarih ve E:2016/2038, K:2017/848 sayılı kararına karşı yapılan istinaf işleminin reddi hakkında İstanbul Bölge İdare Mahkemesi 8. İdare Dava Dairesi, 12/12/2017, E.2017/2233, K.2017/2196 sayılı kararı.

51 İstinaf başvurusuna konu olan mahkeme kararında, davacının polis memurlarının alkolmetre ile yaptıkları ölçüme itiraz ettiği, sürücü belgesi geri alma tutanağı ile idari para cezası tutanağını imzadan imtina ettiği, yapılan itiraz üzerine mevzuata aykırı olarak davacının en yakın adil tıp kurumuna veya adli tabipliğe veya Sağlık Bakanlığı'na bağlı sağlık kuruluşlarına götürülerek vücutundan kan, tükürük veya idrar gibi örnekler alınmadığından dava konusu işlemlerde hukuka aykırılık bulunmadığı sonucuna ulaşılmış ise de, dava konusu olayda, 2918 sayılı Yasanın yukarıya alıntısı yapılan hükümleri uyarınca, yaralanmalı veya ölümlü ya da kollukça müdahil olunan maddi hasarlı trafik kazası durumu söz konusu olmadığından, alkol kontrolüne yapılan itiraz sonucu, davacıların sağlık kuruluşuna sevkini zorunlu kılan bir husus bulunmadığı gibi, usulüne uygun olarak alkolmetre ile yapılan ölçüm sonucu yasal sınıırın üzerinde alkollü olduğu tespit edilen davacı hakkında düzenlenen işlemlerde hukuka aykırılık bulunmadığından, aksi yorumla dava konusu işlemlerin iptaline ilişkin mahkeme kararında hukuki isabet görülmediği hakkında İstanbul Bölge İdare Mahkemesi 8. İdare Dava Dairesi 22/05/2018, E.2018/802, K.2018/930 sayılı kararı; İstanbul Bölge İdare Mahkemesi 8. İdare Dava Dairesi, 28/03/2018, E.2017/2629, K.2018/607 sayılı kararı.

52 İzmir Bölge İdare Mahkemesi 5. İdari Dava Dairesi, 25/09/2018, E.2018/1364, K.2018/2007 sayılı kararı; İzmir Bölge İdare Mahkemesi 5. İdare Dava Dairesi, 12/12/2017, E.2017/1846, K.2017/2617 sayılı kararı.

Alkollü olarak araç kullanması nedeniyle son ihlalin gerçekleştiği tarihten itibaren geriye doğru beş yıl içinde sürücü belgeleri ikinci defa geri alınan sürücüler Sağlık Bakanlığınca, usul ve esasları İçişleri, Millî Eğitim ve Sağlık Bakanlıklarınca çıkarılacak yönetmelikte gösterilen sürücü davranışlarını geliştirme eğitimine; üç veya üçten fazla geri alınan sürücüler ise psiko-teknik değerlendirmeye ve psikiyatri uzmanının muayenesine tabi tutulacaktır (m.48/11).

Danıştay'a göre, aynı aracı iki farklı kişinin çok kısa aralıklarla kullanması halinde de aracı kullanan kişilere ilgili mevzuat hükümleri uyarınca ayrı ayrı işlem tesis edilebilecektir⁵³.

İstanbul Bölge İdare Mahkemesince önüne gelen bir başka davada ise; *Davacının sürücüsü olduğu ve adına kayıtlı bulunan ... plaka sayılı araçtan yüksek sesle müzik dinlemek suretiyle "gürültü kirliliği" yaratıldığına şikayet edilmesi üzerine aracın, .. İli, .. İlçesi, .. Mahallesi, .. Sokak ile ... Caddenin kesiştiği noktada polis memurlarınca 29.03.2016 gece saat 03:00'de durdurularak yapılan denetimde, sürücü koltuğunda oturan davacının ayakta duramayacak derecede alkollü olduğunun gözlemlendiği iddiasıyla alkol ölçüm cihazı ile yanında bulunan alkol miktarının ölçümünün yapılması üzerine, 1,68 promil alkollü olarak alkollü araç kullandığının anlaşılması ve son beş yıl içerisinde de üçüncü kez alkollü olarak araç kullandığının belirlenmesi üzerine 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 48. maddesi uyarınca sürücü belgesinin beş yıl süre ile geri alınmasına dair 29.03.2016 günlü ve 0379 sayılı işlem ile davacıya 1.698,00.- lira idari para cezası verilmesine ilişkin aynı günlü ve 452829 sayılı işlemin iptali istemiyle açılan davada, kanundaki alkol miktarının ölçümünden sonra davacının*

53 Olay günü saat 03:40 sıralarında davacının da içinde bulunduğu araçta yapılan trafik kontrolü sonrasında aynı araçta bulunan davacının arkadaşı hakkında 0,71 promil alkolle araç kullanmaktan işlem yapıldığı, bu işlemin peşinden 6 dakika sonra yine aynı araca ilişkin olarak davacı hakkında sürücü olarak alkolmetreye üflememesinden dolayı işlem tesis edildiği, alkolün kandaki miktarını tespit amacıyla teknik cihaz kullanılmasını kabul etmeyen kişi hakkında cezai işlem uygulanabilmesi için bu kişinin sürücü olması gerektiği, oysa dava konusu olayda ilk olarak araç sürücüsünün davacının arkadaşı olduğu ve alkollü araç kullanmaktan hakkında işlem tesis edildiği, bunun ardından 6 dakika sonra aynı aracın sürücüsünün davacı olduğu şeklinde işlem tesis edildiği, trafik kontrolü esnasında ve 6 dakika arayla aynı araçta iki farklı sürücü bulunmasının hayatın olağan akışına aykırı olduğu, böyle bir durumda davacının alkollü olarak araç kullandığından bahsedilemeyeceği gerekçesiyle davalı idare işlemlerinde hukuka uyarlık bulunmadığından bahisle dava konusu işlemlerin iptaline karar verildiği, davacının da içinde bulunduğu araçta yapılan trafik kontrolü sonrasında aynı araçta bulunan davacının arkadaşı hakkında yasal sınırların üzerinde alkolle araç kullanmaktan işlem yapıldığı esnada davacının aracı alarak kaçtığı, yaklaşık 6 dakika sonra kollukça yakalandığı ve yine aynı araca ilişkin olarak bu defa davacı hakkında sürücü olarak alkolmetreye üflememesinden dolayı işlem tesis edildiği, davacının sürücü olduğu ve kollukça teknik cihazlar kullanılmasını kabul etmediğinin sabit olduğu görülmekte olup, bundan bahisle davanın reddine karar verilmesi gerekirken, aksi yöndeki İdare Mahkemesi kararında hukuka uyarlık bulunmadığı hakkında D.15.D, 21/10/2015, E.2015/1244, K.2015/6364 sayılı kararı.

hastane laboratuvar ortamında kanındaki alkol miktarının ölçümünün yapıldığı ve yasal sınırının altında kanında alkol bulunulduğuna dair bir belirlemenin yapılmadığı, .. Asliye Ceza Mahkemesi'nde "trafik güvenliğini tehlikeye sokmak" suçundan davacı hakkında açılan dava sonucunda; anılan Mahkemenin, 12.05.2016, E:2016/178, K:2016/318 sayılı kararıyla davacının beraatine karar verildiği, İdare Mahkemesi'nce de, .. Asliye Ceza Mahkemesi'nin anılan "beraat" kararı esas alınarak işlemin iptaline karar verildiği, adli yargı düzeninde yer alan mahkemeler ile idari yargı düzeninde yer alan mahkemelerde aynı maddi vakıaya dayalı yapılan yargılama konularının ve varılan sonuçların her zaman örtüşemeyebileceği, idari yaptırımlara ilişkin kanunlarda yer alan düzenlemeler ile ceza kanunlarında yer alan kuralların birbirinden farklılık arz edebileceği hususları göz önüne alınarak her yargı düzeninde yer alan mahkemelerce, davaların görüm ve çözüme kavuşturulması gerektiğinden denetimin yapıldığı gün davacının aracı 1,68 promil alkollü olarak kullandığı açık bir şekilde belirlenmiş olup, kandaki alkol miktarının hatalı belirlendiğine yönelik bir hekim raporunun bulunmadığı da gözetildiğinde, 2918 sayılı Kanununun 48. maddesi hükümleri uyarınca idari para cezası uygulanmasında ve sürücü belgesinin beş yıl süreyle geri alınmasına dair işlemde hukuka aykırılık bulunmadığına karar verilmiştir⁵⁴.

IV. İDARİ YAPTIRIMA (SÜRÜCÜ BELGESİNE GEÇİCİ EL KOYMAYA) YETKİLİ BİRİMLER

Alkollü araç kullanma nedeniyle mevzuatta düzenlenen idari para cezalarını ve sürücü belgesine el koyma işlemini tesis edecek olan yetkili makamlarda ilgili madde metninde ifade edilmiştir. Buna göre, anılan işlemleri tesis etmeye yetkili olan makamlar, 2918 sayılı Kanununun 6. maddesinde sayılan kamu görevlileridir (m.48/12).

"Trafik zabıtasının görev ve yetki sınırı ile genel zabitanın trafik hizmetlerini yürütmeye ilişkin yetkisi" başlıklı 6. madde hükmünde trafik para cezası tesisine ve sürücü belgesini geçici almaya ilişkin işlemleri tesis etmeye yetkili olan kişiler trafik zabıtası ve genel zabıta olarak ifade edilmiş ve bu kişilere ilişkin tanımlara yer verilmiştir. Buna göre; bu konuda asıl görevli ve yetkili makam trafik zabıtası olup emniyet ve asayiş bakımından zorunlu haller dışında trafik zabıtasına genel zabıta görevi de verilemeyecektir. Trafik zabıtasının bulunmadığı veya yeterli olmadığı yerlerde ise, diğer polis görevlileri ile jandarma, trafik eğitimi almış subay, astsubay ve uzman çavuşlar bu işlemleri tesis etmeye yetkili olan makamlardır⁵⁵.

54 İstanbul Bölge İdare Mahkemesi 8. İdare Dava Dairesi, 26/12/2017, E.2017/1990, K.2017/2310 sayılı kararı.

55 Trafik zabıtası ve genel zabitanın görev ve yetki sınırı; a) *Trafik zabıtası*: Trafik zabıtası görevi sırasında karşılaştığı acil ve zorunlu hallerde genel zabıta görevi yapmakla da

V. SÜRÜCÜ BELGELERİNİN İADESİ KOŞULLARI

Sürücü belgesine alkollü araç kullanma nedeniyle geçici olarak el konulan kişinin sürücü belgesini iade alabilmesi için bir takım koşulları getirmesi gerekmektedir. Öncelikle, kişinin sürücü belgesinin iadesi için sürücü belgesine el konulmasına ilişkin işlemde belirtilen 6 aylık, 2 yıllık, 5 yıllık sürelerin dolması birinci koşul olarak karşımıza çıkmaktadır. Burada Danıştay'ın son içtihatları da dikkate alındığında kişinin alkolmetre cihazını üflemeyle reddetmesi nedeniyle kişiye 2 yıllık sürücü belgesine el konulması kararı verilmişse bu sürenin de geçmesi (dolması) gerekmektedir. Ayrıca ilgili kişi hakkında trafik kurallarına aykırılık dolayısıyla 2918 sayılı Kanun hükümlerine göre verilmiş olan idari para cezalarının tamamının da tahsil edilmeli, bir başka ifadeyle sürücü belgesine el konulan kişi bu cezaları ödemelidir⁵⁶ (m.48/son fıkra).

yetkilidir. Mülki idare amirlerince, emniyet ve asayiş bakımından zorunlu görülen haller dışında, trafik zabıtasına genel zabıta görevi verilemez, araç, gereç ve özel teçhizatı trafik hizmetleri dışında kullanılamaz. b) Genel Zabıta: Trafik zabıtasının bulunmadığı veya yeterli olmadığı yerlerde polis; polisin ve trafik teşkilatının görev alanı dışında kalan yerlerde de jandarma, trafik eğitimi almış subay, astsubay ve uzman jandarmalar eliyle yönetmelikte belirtilen esas ve usullere uygun olarak trafiği düzenlemeye ve trafik suçlarına el koymaya görevli ve yetkilidir (2918 sayılı Kanun m.6).

- 56 *Yasal sınıırın üzerinde alkollü olarak araç kullanma fiilini birden çok işleyen davacının, 2918 sayılı Kanununun 48/5. maddesi hükmü uyarınca geri alınan sürücü belgesinin; Kanun'da öngörülen sürücü belgesinin geri alınması süresinin dolduğu iddiasıyla iadesi istemiyle yaptığı başvurunun reddine dair 16.12.2016 günlü ve 162758 sayılı işlemin iptali istemiyle açılan davada; sürücü belgesinin iadesi isteminde bulunan davacının, birden fazla alkollü olarak araç kullandığının tespit edilmes üzerine trafik polis memurlarınca sürücü belgesinin geri alınmasına dair işlemlerin tesis edildiği, 2918 sayılı Kanununun 48/5. maddesi hükmü uyarınca, davacının yasal sınıırın üzerinde alkollü olarak araç kullanma eylemi işlediği iddiasıyla, ilk olarak 13.12.2005 tarihinde altı ay süreyle sürücü belgesinin geri alındığı, anılan madde hükmü uyarınca tekerrür süresi içinde 1,64 promil alkollü olarak araç kullandığının tespiti üzerine 16.05.2017 günlü ve 105 sayılı işlem ile ikinci kez ve iki yıl süreyle sürücü belgesinin geri alındığı, 06.02.2010 tarihinde 1,71 promil alkollü olarak araç kullandığının tespiti üzerine 90714 sayılı işlem ile beş yıl süreyle geri alındığı, 29.04.2010 tarihinde de 1,79 promil alkollü olduğunun tespiti üzerine aynı günlü ve 65918 sayılı işlem ile sürücü belgesinin beş yıl süreyle geri alındığı, idari yaptırım kararlarına istinaden istenilen ceza miktarlarını ödediğini ve yaptırımlarının mükerrer kaydedildiğini ileri süren davacının; Kanun'da öngörülen sürücü belgesinin geri alma süresinin dolduğu iddiasıyla iadesi istemiyle yaptığı başvurunun reddine dair 16.12.2016 günlü ve 162758 sayılı işlemin iptali istemiyle bakılan dava açıldığı, davacının sürücü belgelerinin geri alınmasına dair işlemlerin iptaline dair bir yargı kararı dava dosyasına sunulmadığı gibi; davacı tarafından da bu doğrultuda bir iddiada bulunulmamıştır. Dolayısıyla mükerrer olan bir kaydın, ikincisi silinse bile, ilk kayıt geçerlidir. Mükerrer kaydın silinmesi nedeniyle sürücü belgesinin geri alma süresinin dolduğu iddiasına bu nedenle itibar edilmesi olanağı bulunmadığı gibi, davalı idarece tesis edilen işlemde de, mükerrer kaydın silindiği belirtilmekle birlikte, sürücü belgelerinin geri alınmasına dair işlemlerin iptaline dair bir yargı kararı olmadığı ve sürücü belgesinin geri alınma sürelerinin dolmadığına dair vurguda bulunulduğundan, davacının sürücü belgesinin geri alınmasına dair işlemlerin iptaline dair yargı kararı bulunmaması ve sürücü belge geri alma sürelerinin işlem tarihi itibarıyla dolmamış olması karşısında, ilgili Yasa*

Anılan ödemelerin yapıldığına dair dekont vb belgelerin idareye ibrazı gerekmektedir. Bunun dışında başkaca bir şart getirilmişse bu şartları da sağlanmalıdır (Yönetmelik m.97/6). Geçici olarak geri alınan sürücü belgesinin teslim edilebilmesi için 2918 sayılı Kanun hükümlerine göre verilmiş idari para cezalarının tahsil edildiğine dair bilgilerin Gelir İdaresi Başkanlığından elektronik sistemle alınması halinde belge ibrazı zorunluluğu aranmamaktadır (Yönetmelik m. 97/7).

Danıştay alkollü araç kullanması nedeniyle sürücü belgesinin geçici olarak geri alınmasına ilişkin kaydının silinmesi istemine ilişkin uyuşmazlıkta ise, davacının bu istemini yerinde görerek aksi yönde tesis edilen işlemin iptali gerektiğini ifade etmiştir. Anılan karara bakıldığında; *“Alkollü olarak araç kullanması nedeniyle sürücü belgesinin geçici olarak geri alındığına ilişkin Polnet kaydının silinmesi”⁵⁷ ya da arşive alınarak sorgulamada görünmemesinin sağlanması istemiyle yapılan başvurunun reddine ilişkin... Valiliği İl Emniyet Müdürlüğü’nün işleminin iptali istemiyle açılan davada İdare Mahkemesi’nce; 2918 sayılı Kanununun 132. maddesinde; “Araçların, sürücülerin ve trafik suçu işleyenlerin sicilleri, bunlara ait hukuki ve teknik değişiklikler ile diğer gerekli ve istatistiki bilgilere ait kayıtlar ve hizmetler Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesindeki Bilgi İşlem Merkezi tarafından tutulur ve yürütülür.” hükmüne yer verildiği, davacının ilgili veri tabanından silinmesi ya da sorgulamada görünmemesini istediği alkollü olarak araç kullanması nedeniyle sürücü*

---

hükümleri uyarınca tesis edilen işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı hakkında İstanbul Bölge İdare Mahkemesi 8. İdare Dava Dairesi, 26/04/2018, E.2018/390, K:2018/801 sayılı kararı.

- 57 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Hakkında Kanununun 7. maddesinde, bu Kanun ve ilgili diğer Kanun hükümlerine uygun olarak işlenmiş olmasına rağmen, işlenmesini gerektiren sebeplerin ortadan kalkması halinde kişisel verilerin resen veya ilgili kişinin talebi üzerine veri sorumlusu tarafından silineceği, yok edileceği ya da anonim hale getirileceği, kişisel verilerin silinmesi, yok edilmesi veya anonim hale getirilmesine ilişkin diğer kanunlarda yer alan hükümlerin saklı olduğu düzenlenmiş olup, 2918 sayılı Kanununun trafik suç ve cezalarının kaydedilmesi konusunda genel düzenleme içeren 132. maddesinin anılan hüküm aksine düzenleme içermediği anlaşıldığından davanın 6698 sayılı Kanun hükümleri ile birlikte incelenmesi gerektiği, buna göre 2918 sayılı Kanununun 48/5. maddesinde beş yıllık tekrerrür süresi getirildiğinden, alkollü araç kullanmak nedeniyle sürücü belgesinin geçici olarak geri alınmasına ilişkin infaz edilmiş cezalara ilişkin kayıtların yalnızca bu süre içerisinde saklanması gerektiği, beş yıllık süre geçtikten sonra verinin işlenmesini/saklanmasını gerektirir kanuni sebebin ortadan kalkmış sayılacağı, anılan kayıtların talep üzerine veya resen silinmesi ya da Kanunda getirilen anonim hale getirme imkânından faydalanılarak ilgili kişinin kimlik bilgilerinden arındırıldıktan sonra saklanması gerektiği sonucuna varılmaktadır. Ayrıca, aktif olmayan cezalara ilişkin kayıtların saklanmasında veri sorumlusu idarenin istatistiki veriler elde etme yönünden menfaati bulunmakla birlikte, ilgili kişiler yönünden somut olayda iddia edildiği üzere çalışma hürriyeti, mülkiyet hakkı gibi temel hak ve özgürlüklerin kullanılması konusunda olumsuz durumlar oluşabileceğinden, yalnızca istatistiki veri elde etmeye yönelik kamu menfaatinin verinin işlenmesini/saklanmasına dayanak oluşturmayacağı, idarenin bu amacına yukarıda belirtildiği üzere veriyi anonim hale getirerek de ulaşabileceği açıktır. D.15.D, 07/06/2016, E.2015/9295, K.2016/4046 sayılı kararı.

belgesinin geri alındığına ilişkin 09.01.2008 tarihli kaydın bu madde kapsamında tutulduğunun anlaşıldığı, anılan maddede sürücülerin ve trafik suçu işleyenlerin kayıtlarının tutulacağına düzenlenmesine karşın söz konusu kayıtların belli bir süre geçtikten sonra silineceğine ya da sorgulamada gösterilmeyeceğine yönelik düzenleme bulunmadığından, davacının bu istemle yaptığı başvurusunun reddine ilişkin dava konusu işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmişse de, uyuşmazlıkta; davacının sürücü belgesinin 2918 sayılı Kanununun 48/5. maddesi uyarınca alkollü olarak araç kullanması nedeniyle altı ay süreyle geri alındığı, cezanın infaz edildiği, anılan maddede tekerrür hükümlerinin uygulanması için öngörülen beş yıllık süre içerisinde aynı fiilin işlenmediği, bu nedenle söz konusu ceza ve bu cezaya bağlı olarak tutulan kaydın aktif olmadığı anlaşıldığından, davacı hakkında 09.01.2008 tarihinde 2918 sayılı Kanununun 48/5. maddesini ihlal ettiğinden bahisle tutulan kaydın Polnet sistemi üzerinde tutulan sürücü belgesi detay/iptal bilgileri kısmında görünür biçimde işlenmesinin/saklanması hukuki dayanağı bulunmadığından, tesis edilen işlemde hukuka aykırılık görülmemiştir⁵⁸.

VI. ANAYASAYA AYKIRILIK İDDİASI

2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun "Uyuşturucu veya uyarıcı maddelerin kullanılıp kullanılmadığı ya da alkolün kandaki miktarını tespit amacıyla, kollukça teknik cihazlar kullanılmasını kabul etmeyen sürücülere 2000 Türk Lirası idari para cezası verilir ve sürücü belgesi iki yıl süreyle geri alınır." şeklindeki 48. maddesinin 9. fıkrasının Anayasa'ya aykırı olduğu gerekçesiyle çeşitli idare mahkemelerince yapılan itiraz üzerine konuyu değerlendiren Anayasa Mahkemesi anılan hükmü Anayasa'ya uygun bularak bu konudaki itiraz başvurularının reddine karar vermiştir⁵⁹.

Anılan Anayasa Mahkemesi kararında; "İtiraz konusu kuralın trafikte etkin bir şekilde alkol ve uyuşturucu madde denetimi yapılması suretiyle toplum sağlığını ve düzenini tehdit eden trafik kazalarının önlenmesini sağlamak dolayısıyla kişilerin can ve mal güvenliğini ve kamu düzenini korumak amacıyla öngörüldüğü anlaşılmaktadır. Bu düzenlemenin anayasal sınırlar içinde kanun koyucunun takdirinde olduğu açıktır. Bu bağlamda kanun koyucu, trafikte uyuşturucu veya uyarıcı maddelerin kullanılıp kullanılmadığı ya da alkolün kandaki miktarını tespit amacıyla, kollukça teknik cihazlar kullanılmasını kabul etmeme eyleminin trafik düzeni ve denetimi üzerinde meydana getireceği neticeleri dikkate alarak caydırıcı bir şekilde cezalandırılmasını benimsemiştir. Dolayısıyla kanun koyucunun, takdir yetkisine dayanarak ve eylemin meydana

58 D.15.D, 07/06/2016, E.2015/9295, K.2016/4046 Sayılı kararı.

59 Anayasa Mahkemesi 02.10.2014, E:2014/65, K:2014/150 sayılı kararı için bkz.12.12.2014 gün ve 29203 sayılı Resmi Gazete.

getireceği neticeleri de dikkate alarak düzenlediği itiraz konusu kuralda hukuk devleti ilkesi ile çelişen bir yön bulunmamaktadır.

Başvuru kararlarında, alkollü araç kullanımı için öngörülen yaptırımlar ile kuralda öngörülen yaptırım karşılaştırılarak aralarında orantısızlık bulunduğu belirtilmişse de kuralda yaptırıma bağlanmış olan denetime uyulmaması eyleminin alkollü araç kullanımı eyleminden bağımsız ve farklı bir eylem olması, kuralın alkol denetimini kabul etmeyen sürücüler yanında uyuşturucu veya uyarıcı maddelerin denetimini kabul etmeyen sürücüler için de geçerli olan ortak bir hüküm niteliğinde olması ve uyuşturucu veya uyarıcı madde aldığı tespit edilen sürücüler için de 3.600 Türk Lirası idari para cezası ve sürücü belgesinin beş yıl süreyle geri alınması yaptırımının öngörülmüş olması birlikte değerlendirildiğinde düzenlemenin kendi içinde tutarlı ve ölçülü olduğu da açıktır.

Öte yandan, Anayasa'nın 10. maddesinde yer verilen eşitlik ilkesi hukuksal durumları aynı olanlar için söz konusudur. Bu ilke ile eylemli değil, hukuksal eşitlik öngörülmüştür. Eşitlik ilkesinin amacı, aynı durumda bulunan kişilerin yasalar karşısında aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak, ayırım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir. Bu ilkeyle, aynı durumda bulunan kimi kişi ve topluluklara ayrı kurallar uygulanarak kanun karşısında eşitliğin ihlali yasaklanmıştır. Kanun önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı tutulacağı anlamına gelmez. Durumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları ve uygulamaları gerektirebilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar farklı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'da öngörülen eşitlik ilkesi zedelenmez.

İtiraz konusu kuralda etkili bir trafik denetiminin yapılması ve kamu otoritesinin sağlanması için öngörülen yaptırım ile alkollü araç kullanımı eylemi için öngörülen yaptırımın getiriliş amacının başka bir ifadeyle yaptırıma bağlanan anılan eylemlerin koruduğu hukuki değerlerin farklılığı dikkate alındığında bu eylemlerin faillerinin aynı konumda bulunmadıkları ve tümüyle aynı kurallara tabi tutulmalarının gerekmediği açıktır. Dolayısıyla, trafikte alkollü araç kullanan sürücüler ile trafikte yapılan alkol denetime uymayan sürücüler hukuksal anlamda aynı konumda bulunmadıklarından, bu kişilere uygulanacak olan yaptırımlardaki farklılıklar eşitlik ilkesine aykırılık teşkil etmez." gerekçelerine yer verilmek suretiyle itirazların reddine karar verilmiştir.

Anayasa Mahkemesi'nin bu kararından sonra 2918 sayılı Kanununun 48/9. madde hükmünün Anayasaya uygun olduğu ve dolayısıyla anılan madde uyarınca da kişilerin alkolmetre cihazına üfleme reddetmesinin kişiyi bu bentte belirtilen yaptırımlara maruz kalması sonucunu doğuracağı tartışmasız hale gelmiştir.

SONUÇ

Ülkemizde gerçekleşen alkollü araç kullanma nedeniyle gerçekleşen trafik kazaları ile bu kazaların sebep olduğu ölüm, yaralanma ve maddi hasarların ülkemiz ekonomisine verdiği zararların büyüklüğü dikkate alındığında alkollü olarak araç kullanmanın mutlak yasak olması yerinde bir düzenlemedir. Kişilerin alkol alıp almadığı bu konuda görevli ve yetkili olan kolluk kuvvetlerince yerine getirilmektedir. Anılan düzenlemelere bakıldığında hususi araç şoförlerinin 0.50 promil, ticari araç şoförlerinin ise 0,21 promilden fazla alkollü olması halinde kanunda düzenlenen idari para cezaları ve idari yaptırımlar uygulanacaktır. İlk kez alkollü olarak tespiti yapılan kişi altı ay süreyle sürücü belgesine el konulurken, tekrarı halinde iki yıl ve beş yıl süreyle aynı işlem uygulanacaktır.

Alkollü olarak araç kullanan kişilerin alkolmetre cihazı ile yapılan ölçüme izin vermemeleri, ölçüm yaptırmak istememeleri nedeniyle kanun koyucu yeni bir düzenleme getirerek bu durumdaki kişilerin de alkollü olup olmadığına bakılmaksızın idari yaptırıma bağlamıştır. Bu kişilerin sürücü belgelerine iki yıl süreyle geçici olarak el konulacaktır. Alkolmetre cihazını üfleme reddeden kişinin daha sonra bir şekilde alkol ölçümü yapılması ve alkollü çıkması halinde iki ayrı idari yaptırıma maruz kalıp kalmayacağı konusu tartışılmıştır. Danıştay önceleri burada iki ayrı müeyyide ile kişinin cezalandırılmayacağına hükümederken sonraki kararlarında bu görüşünden vazgeçmiştir. Ancak hala Danıştay'ın önceki içtihadı gibi karar veren bölge idare mahkemeleri de bulunmaktadır.

Öte yandan alkolmetre cihazı ile yapılan ölçümden sonra hastane ortamında kandaki alkol oranı vücuttan kan alınarak yapılan ölçümlerde mevzuatta öngörülen oranların altında bir değer çıkması halinde iki ölçüm arasında geçen süre dikkate alınacak ve çıkan sonuca göre kişinin alkollü olup olmadığına karar verilecektir. Gerek Danıştay gerekse bölge idare mahkemelerinin bu yönde kararları bulunmaktadır.

Karayolları Trafik Kanunu ve ilgili mevzuat hükümleri uyarınca kişilerin alkollü olup olmadığının tespiti alkolmetre denilen cihazlarla yapılmaktadır. Bu cihazların kalibrasyon ayarları yapılmış olmalı, ölçüm sonucu alkolmetre cihaz fişlerinde ölçüm tarihi, seri numarası, ölçüm sonucu yer almalıdır. Ayrıca ilgili kolluk kuvvetlerince alkol ölçümü sağlıklı bir şekilde doğru kişilere yapılmalıdır. Aksi yöndeki tespitler yargı yerlerince bu nedenlerle iptal edilecektir.

Çalışmamızda sadece ilgili Kanun ve Yönetmelik hükümlerine ilişkin açıklamalara yer verilmiş olup, bu işlemlere karşı açılacak olan davaların

görüreceği yargı yolu hakkındaki Uyuşmazlık Mahkemesi, Danıştay ve bölge idare mahkemesi kararlarına yer verilmemiştir. Anılan mevzuat hükümlerine göre tesis edilen işlemlere karşı açılacak olan davalarda görevli ve yetkili mahkeme konusu ise ayrı bir çalışma konusu yapılacak olan bir husustur. Aynı çalışma içinde idari yargı yerlerinin görevli olması halinde bölge idare mahkemeleri arasındaki içtihat farklılıkları halinde içtihat birliğinin ne şekilde sağlanacağı konusu da ele alınmalıdır.

KAYNAKLAR

- AKYILMAZ, Bahtiyar/SEZGİNER, Murat/KAYA, Cemil, **Türk İdare Hukuku**, 9.Baskı, Savaş Yayınevi, Ankara, 2018.
- ATAY, Ender Ethem, **İdare Hukuku**, 4.Bası, Turhan Kitabevi, Ankara, 2014.
- AVCI, Mustafa ve diğerleri, Editör: AVCI, Mustafa/AKINCI, Müslüm, **İdare Hukuku II**, Lisans Yayıncılık, İstanbul, 2014.
- ÇAĞLAYAN, Ramazan, **İdare Hukuku Dersleri**, 6.Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2018.
- ÇAĞLAYAN, Ramazan, **İdari Yargılama Hukuku**, 10.Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2018.
- GİRİTLİ, İsmet/BİLGİN, Pertev/AKGÜNER, Tayfun, **İdare Hukuku**, Der Yayınları, İstanbul, 2011.
- GÖZÜBÜYÜK, A. Şeref/TAN, Turgut, **İdare Hukuku Genel Esaslar**, Cilt:1, Turhan Kitabevi, Ankara, 2016.
- ÖZAY, İl Han, **Günüşığında Yönetim**, Alfa Yayıncılık, İstanbul, 2002.
- SANCAKDAR, Oğuz, ve diğerleri, **İdare Hukuku Teorik Çalışma Kitabı**, 7.Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2018.